

fortiter contemne, gnarus nec lucem
esse sine umbra, nec gloriam sine in-
vidia. v r. Kalend. Martias Anni
cdo Id c xxxi. Lutetiæ.

CXV.

A Dijon.

CL. SALMASIO, S.

NOva scribendi causa mihi Ber-
neggerus, & hæ Justini paginæ
consequentes iis quas antehac, & ne-
scio an non bis, miseram. Si ita est, ex-
cusabis Vir maxime, nimiam diligen-
tiam, si qua in rebus quæ te attinet ni-
mia esse potest. Rogat Berneggerus &
priora & hæc perlegas, si modò id gra-
viora negotia permittunt, ut siquid
alicubi aut emendatio aut explicatio
aberrat, id ex tuo monitu in mantis-
sa corrigatur. Ego, quia ita viri me-
ritum est, idem precarer, nisi magis
quam ille tuorum laborum conscius
vererer dum minora curo, majori-
bus moram facere. Contentus ero hoc
rogasse, ut quod rogamus facias, aut
rogantibus ignoscas. Vale. Id. Mar-
tiis, cdo Id c xxxi.

CXVI.

CL. SALMASIO, S.

Misi quæ ad Trogiconcisforem annotasti, summe Salmasi, *παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως*. Etiam in minimis istis & eruditio tua & vis iudicii apparebunt, iis quibus nasus non dedit. Neque te maioribus rebus impeditum dedecebit istum interdum animo quasi ludum dare, parem multorum seriis. Lugdunenses *Βραδύλαι* remisisse aliquid de suo parcimonio (ut sic loquar vel tu mihi unus auctor satis esses) non tibi, sed patriæ gratulor: magisque etiam quod dignitatis tuæ ratio quam antehac major est habita. Ita nunc sæculum est ut etiam τὸ ἔξω φαίνεαδ' vim suam habeat.

ἀνδ' αὐτὸς ποιῆς

Ταπρόν αὐτὸ κ' τίθης ἐν μηδενί,

Οἰκεῖ & τὸ χαλαρότερος νομίζεσθαι.

Quicquid constitueris, id tibi felix fortunatumque ut sit Deum veneror. Exspectas forte ut & prioribus tuis, quibus debitor pridem sum, aliquid respondeam. Certe jure id exigere ab homine satis otioso possis, qui ipse occupatus adeo temporis partem mihi

hi impenderis. Quid dicam, nisi gratias agere me, sed quî digne id faciam, non reperire: ita me benevolentia ac comitate tua obruis. Observata ad Tertullianum quod non mittis plane probo, ne quæ tua sunt, male defensa, male explicata, hoc ipso fiant aliena. Et quid opus inimicos nominis tui scire quid parturias priusquam ipse pepereris? Adversus inverecundos etiam nobis quanquam contra morem atque ingenium frons perfricanda est. Cætera colloquio servo, cujus spem mihi Puteani atque alii faciunt. XVII. Aprilis, CIO IO C XXXI.

CXVII. *A La Fontaine.*

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

EXhilarasti me, Vir Amplissime, cum filium tuum ad me misisti, bonæ mentis indicia vultu animoque toto præferentem. Etiam consilium probo, quod nobilissimæ artium Iurisprudentiæ eum destinas. Opem, consilium, & quicquid meæ est copiæ, lubenti animo obtuli, in magna felicitatis parte reputaturus si qua tibi in re tuisque gratum quid facere possim. Ex patria nostra nihil adhuc video

de lucis affulgere ad spem meliorem. Locum illum principem tenet, filius hominis nobis quondam infestissimi, ipse parum æquus. Manent Pastores. Crescit insanabile vulnus & novum suboritur, contumaciâ Ecclesiasticorum & conspiratione adversus omnem publicam auctoritatem. Interim Principi Arausionensi res non pessimè procedunt, quippe post tam inclitas domi ac longe victorias, filio ipsius, Trajectinorum & Transisalanorum exemplo, Hollandi primùm, deinde & Zelandi certam fecerunt successionem in patris præfecturas, si quid ipsi humanum obvenit. Belli paratus utraque ex parte magni: arma tamen nondum se movent, puto quòd illi ex Gallia, alteri ex Hispania pecunias expectent. Vale, Vir Nobilissime cum matrona, ac liberis. Illa nunc patriam visit post quatuor annorum absentiam. x. Maii
C I O I O C X X X I.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Fili tui, Vir Amplissime, ea est probitas, ea diligentia, id excitatum ad omnia honesta studium, ut quicunque virtutem ac literas amant, non possint non se ipsi conjunctissimos existimare. Quare parce credere rogandum, ut si quid possim faciam ipsius causa, quem mihi & sua & patris amicitia commendat. Neque id pro beneficio haberi velim, quod & externis & leviter notis præsto, imò, ut verum dicam, mihi ipsi. Mirificè enim delector sermone adolescentium in quorum animis video illum optima quæque discendi appetitum, quem in me pari ætate fuisse memini. Verùm id dolet quòd ei cui præ cæteris bene cupio, non etiam supra cæteros utilis esse possum. Quod ad res patriæ attinet, sunt ex sane prosperæ, captis aliquot centenis supra quater mille hostium, cymbis aliisque navigiis, quæ leves machinas complures singulæ tulerant, prope septuaginta. Destinatum ipsis exscensum ad Clunderam tum alia argumenta ostendunt, tum cona-

tus Marchionis sanctæ crucis, qui cum exercitu terrestri jam in Princelandiâ qua ad Clunderam terra iter est, pervenerat, suas cum illis vires juncturus nâres sequius evenisset. Exitum habuerant ab Antverpia felicem, & in Scaldim prope Tolam pervenerant, non ab initio Scaldi usi, quod cur fieri non potuerit rectè vides, sed per plana atque inundata Flandriæ vecti Saslingam usque, ubi ad alvei qui ibi est, ripam utramque tormentis collocatis naves nostrorum bellicas retro egerant. Verum paulo progressis ulterius tertia ferme pars navigiorum vadis, quæ minus habebant explorata, adhæsit: atque ita tempus datum est nostris & à Bergis ad Zomam & ab ipsa Zelandia mittendi naves bellicas milite etiam instructas, quæ illos undique circumfilirent. Neq; tamen sibi defuere hostes: sed densis utrinq; globorum jactibus certatum est à prima face ultra noctem mediam, cum crassa nebula conspectum hostibus, simulq; navalis aciei ordinem, quo se egregie tuebantur, disjecit. Accidit res miræ ut bis mille quingenti ab uno nostrorum milite caperentur. Nam cum rebus

bus jam deploratis in Rosinariam terram se jecissent inermes, nec aliud quam trucidationem, ab efferatis tanto periculo agrestibus, expectarent, equiti uni forte oblato se dedidēre omnes, apud quem jura belli valitura rebantur. Is actos pecorum ritu ad Principem qui Bergæ erat duxit, cumque sæpe percunctanti Principi quor essent capti & à quibus, & numerum & à se captos uno ac nunc à duobus à se in id ministerium delegatis militibus asservari eos dixisset, fidem non reperit, donec numerati omnes sunt &, ipsis fatentibus, rei veritas patuit. Vellent jam Zelandi suarum insularum securitati supplicio captorum consuli, ex eo jure quod hætenus mari atque omnibus valuit: sed & tempus interpositum & ingens numerus ac Principis clementia, quo inconsulto sæviendum fuerat, si tamen sæviendum fuerat, vix id impetrari patientur. Vale

Vir Præstantissime. Vxor è patria redux tuæ matronæ se commendat: Deumque oramus pariter, tuos omnes ut sospitet. XI. Octob. c l o l o c xxxi.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

RECTÈ conjicis, Vir Illustris, me in mare hoc, ad quod redii, satis adhuc fluctuum reperisse; neque verò non id provideram: sed tamen paulo plus animi in iis qui aut boni sunt, aut satis boni, me reperturum speraveram. Nunc video plerisque loquendi libertatem ademtam, malorum, quæ nobis evenerunt, memoria. Itaque incertus sum etiam nunc, hærerene debeam apud eos quibus non ingratus sum hospes, mentem aliorum meliorem opperiens, an aliò transferre sedes, quò, non inhonestis conditionibus vocor. Res Suecorum Regis adeo prosperæ, ut etiam desidem tamdiu Palatinum in spes novas erexerint, (ivit enim in quondam sua, nostro equitatu comitatus) omnium etiam belli mala maximè sentientium aures, ad de indiciis sermones, occludere: ita ut qui nuper Hagæ fuit Rubenius, tantum non delusus abierit. Non est dubitandum quin occasio Regi vestro nata sit, partem aliquam viciniæ sub tutelæ nomine sibi adsciscen-

sciscendi, quod jam de Lotharingia
 satis feliciter successit, ituro longius
 exemplo per eos populos qui ob Ro-
 manæ religionis studium, Gallo quam
 Sueco potius se sunt credituri. Sed, ut
 dicis, par est metus, inter hos duos
 Reges non ita diuturnam fore con-
 cordiam, cum eadem cupiant, sed sibi
 uterque. De filio quem legum studio
 destinasti, non mediocriter gaudeo
 restitutum in viam de qua propè de-
 cesserat. Amo illum & ob probitatem
 animi & ob ingenii felicitatem: præ-
 terea quid est quod non tua causa vel-
 le debeam? Itaque feci quod exigis,
 & quod præsens solebam, nunc scri-
 ptis ad ipsum literis calcar ei ad illum
 cursum addidi, *αὐτὸν δὲ νῦν καὶ αὐτὸν*
ὁρεόμενον. Si qua in re alia tibi tuisne uti-
 lis esse possim, scis quis fuerim sem-
 per, quis nunc quoque sim. Matro-
 næ tuæ ac liberis tecum omnia feli-
 cissima exopto. Amstelodami, vi. Fe-
 bruarii, cIo Io c xxxii.

LVDOVICO MAVRERIO,
BENIAMINI *Filio.*

INter ea quæ Lutetiæ cum dolore
meo reliqui, tu quoque es, Nobilif-
sime juvenis, cujus studia si tantum à
me utilitatis accipere potuissent, quā-
tum illis ex animo favebam, habuisses
in me maximum adiutorem. Sed ipse
multis adversis meis in oblivionem
prope adductus eorum quæ in rebus
secundis didiceram, nihil fere habeo
reliqui, quàm ut faciam quod solent
in stadio spectatores, teque & tuisi-
miles, quos paucos admodum novi,
bene quamvis currentes, voce insuper
instigem. Id feci dum licuit, facio nunc
quoque ac te hortor quantum possum,
amicus tibi à Patre datus, ut ad bonas
litteras & sapientiæ studia tam fœli-
citer hausta, juris quoque tum uni-
versi, tum præsertim patrii, cognitio-
nem adjungas; qua re nulla est alia
quæ nobiles magis deceat. Neque
enim in foro tantum sed & in Rep.
versanti plurimum expedit; quin sæ-
pe & necessarium est leges ac mores
nosse. Scis Senatorios Romæ viros de
jure

jure respondisse. Hæc est scientia quæ Gallis Cancellarios dat & Custodes sigillorum. Tot illa Parlamenti lumina hac præcipue parte censentur. Neque est quod religionis tuæ professio honorum adipiscendorum desperatorem tibi injiciat. Nam præter illa loca quæ non uno in collegio vestræ communionis hominibus servantur, etiam frequentes Regis cum Protestantibus societates aliquem semper ita sentientibus ad negotia & Legationes dabunt. Quæ spes si fallant, tamen meministi legere domum Jurisconsulti oraculum quoddam esse civitatis. His monitis vota addam ut tibi tuisque omnibus prosperè cuncta succedant. Vale Clarissime Juvenis, nosque ama. vi. Febr. clō Io c xxxi.

CXXI.

Lutetiam.

V. A. GVLIELMO LVSSONIO,
Curie Monetariae Prasidi Primario.

DE pecunia regia, Vir Illustris, stat
sententia : nihil moveri cupio.

*Tam teneor dono quam si dimittar
onustus.*

Dum hic mecum erit animus, quo-
cunque ibo, secum geret intimis sen-
sibus

sibus, regis optimi non dicam beneficia, quæ & ipsa tamen magni facio, sed singularem in me benevolentiam cujus certissima testimonia habeo, non tam ex liberalitate ejus, quam sæpe inverecundia extorquet, quam ex vultu ac sermone, tanto digna quibus credam, quantum illius sanctitas non minus abest à voluntate fallēdi, quam majestas ejus à fallendi necessitate. Tuum verò, Vir summe, constantissimum amorem, ac curam mei supra omnem pecuniam æstimo. Ad Buticularium scribam, ubi materiam nactus fuero, illo meque dignam. Interim dulce est, illi probari me à quo bonarum literarum gustum tam larga faventis fortunæ pocula non abstulerunt. Ego ipsi domuique ejus opto tam benignæ sortis sedem stabilem, recteque fruendi artem. *VVyntgius* ubi nunc sit nescio: ambulatorius est, non minùs quam nummus ipse, & nummi pretium, in quibus ita se exercuit, ut inter operas secundas, aut tertias locum suum tueri potuerit, si ita visum fuisset iis qui tunc res vestras digito temperabant. Tua quidem prudentia & fides in rebus multo majore

majoribus utilis esse patriæ poterat:
sed habes quo te soleris cum circa eã
rẽ tua cura occupatur, propter quam,
& apud vos, & apud nos curæ pleræ-
que suscipiuntur. Veteribus congerro-
nibus Sãmarrhano & Bergeroni felicia
precor omnia, ita, si nostri meminerũt.
Hamb. ix. Febr. cIo Io c xxxii.

CXXII.

Lutetiam.

V. R. JOANNI CORDESIO, Ca-
nonico Lemovicensi S.

AGnovi, Vir Reverende, magna
mea cum voluptate amicam ma-
num, meique hujus gaudii participem
Vos sim feci, qui ex meo relatu non mi-
nus te amat quàm si diu unà vixisset.
Multum de communibus studiis inter
nos contulimus, & inter alios sermo-
nes delapsi sumus ad ea quæ de nomi-
ne *Cainan* apud Lucam curate scripsi-
sti. Feci ut homo bonus non minùs
quàm eruditus, repudiatis aliorum et-
iam soceri sui sententiis, faceret quod
ego feci, id est tibi accederet. Utinam
scriptum tuum cum defensione, pu-
plici juris fiat. Si Lutetiæ minùs id li-
cet, invenies hîc qui editionis curam
suscipiant. Hibernus Episcopus li-
bello

P s

bello nuper evulgato de historia Godeſcalci Voſſio controverſiam movet. Exiſtimavit Voſſius Godeſcalcum af-
finem fuiſſe ei ſententiæ quam Piſca-
tor & alii quidam novitii Magiſtri de
Prædeſtinatione ita defendunt ut Deum
ſclerum cauſam magis dicere quam
ſentire formident. At ille plane eum
vult intra Auguſtini fines ſtetiſſe nec
ulterius evagatum. Si uſus impetrari
poſſit ad tempus aliquod, ſub reſti-
tuendi fide illorum quæ nec dum edi-
ta ſuper iſta controverſia te habere
memini, & nescio an & alia inſuper
Sirmondus habeat, quem Voſſius me-
ritò maximi facit, poſſent ea ſcripta
authic edi aut certè ex iis lux aliqua
illi hitoriæ adferri. Planè pro certo
habe, ſi quid eſt lectu dignum quod
apud vos aut ediper Theologos non
poſſit, aut Librarium non inveniat qui
ſumptus facere velit, non de futuros
hic qui publicis utilitatibus inſer-
viant. Pertinebit id ſimul ad ornan-
dam Scholam, felicibus ſanè initiis
hic creſcentem. Quod meas res ſatis
adhuc fluctuantes tuis votis adjuvas,
facis pro ſolita tua pietate atque hu-
manitate. Sed tu rationes conturbas
qui

qui quod locis disjungimur in tuum
damnum refers, cum ego sim cui id
maximo dispendio constet. Et Riche-
rii viri boni, tantum in multa senectute
nimium facilis, & Senatoris Loi-
selli mortem tecum doleo. Atque ita
de me ac de litteris est meritus Sena-
tor Hottomannus, ut de luctibus ejus
participare debeam. Mirum si nunc in
Brabantiam Tertiùs è cœlo cecidit
Cato. Nam apud nos Hollandos pro-
verbium est, in Brabantia homines
quò vivunt longius, eò magis ad stul-
titiàm proficere. Maximum omnes
quibus vera sapientia cordi est lucrum
fecerunt, reperto libro viri incompa-
rabilis Pauli Servitæ, præsertim de ar-
gumento tam nobili causaque alibi
magnorum motuum, apud nos etiam
belli tam pertinaciter exerciti. Bodi-
ni opus supremum estne ut lucem spe-
ret? Quid verò molitur Rigaltius? quid
Sionita? nam Salinasium ob spem pro-
pinquam jam Batavis annuero. A me
in hoc rerum salo nihil exigendum est,
nisi ut valeam: & tamen de veritate
Religionis nostræ omnium, id est
Christianæ, liber jam tertium recudi-
tur. Utinam is cui inscriptus est tam
bene

bene valeat quàm ego : cum semper
suo merito faciam maximi , Vale Vir
Clarissime , cum amicorum grege.
Resalutant te nostri. XII. Februarii,
CICICXXXII.

CXXIII.

Lutetiam.

V. R. JOANNI CORDESIO, Ca-
nonico Lemovicensi.

Respondissem tibi jam pridem ut
debeo, Vir Reverende, gratiasque
egissem tum meo tum Vossii nomine
pro transmissis chartis ad Godescal-
cum pertinētibus quas descriptas edet
cum libello ejus argumenti, ipsas tibi
remittet Vossius. Sed scripturam di-
stuli donec invenissem, quæ tibi vole-
bam mittere, observationes Ludovici
de Dieu & Drusii sacra parallela, quo-
rum illum reperi, hunc vero librum
neque hic neque Lugduni, ac ne Fra-
necræ quidem, reperire potui. Qua-
re quod mitto boni consulas, quod
mittere non potui de eo excusatum
me ut habeas, pro veteri amicitia no-
stra te rogo. Salmasius hîc expecta-
tur, me, ut credo, non inventurus. Ri-
galtio ut bene procedat Tertullianea
editio, tecum opto. Amicos omnes
saluta

saluta rogo, significesque me ipsorum
non immemorem vivere & expectare
tantumdem. Vale Vir optime. IX. A-
prilis, c I 3 I 3 C XXXII.

CXXIV. *Lutetiam.*

PETRO GASSENDIO, *Philoso-
pho & Mathematico.*

GRatias pro munere habeo, Vir
Eximie, refero & qua possum id
agendo ut in plurimorum notitiam
veniant quæ à te bono sæculi elabo-
rantur. Vossius in parte memoriæ tuæ
hærerere plurimi facit. Quicquid habes
Observationum sive Physicarum sive
Astronomicarum commode inferi po-
terit, & sic melius diuturnitati conse-
crari in magno opere Cosmographiæ
quod molitur Wilhelmus Blaeuvv ty-
pographorum diligentissimus. Quæ
de Gargettia Philosophia congesse-
ras, eadem si quæ antidoti accedant,
gaudebit edere idem Wilhelmus. Ego
nihil aliud quod rogem habeo, nisi ut
pergas tui esse similis: nosque tui re-
verentes ames. XII. Aprilis, c I 3 I 3-
C XXXII.

CXXV.

V. A. GVLIELMO LVSSONIO,
Curia Monetaria Primario Prasidi.

Rerum adversarum, Vir Illustris, multos esse fructus, nos docet sapientiæ regula: Inter has non minimum quod de certis amicis certos nos facit. Id ego in te expertus, qui & præsentimihî dulcem fecisti Galliam juvando qua ope, qua consilio, qua solatio, & nunc absentis eam habuisti rationem, ut ostenderes facile ad vulgares tantum, non etiam ad heroicas amicitias pertinere dictum vetus, πολλὰς δὲ φιλίας ἀπρὸς ἡρώεα διέλυσεν. Itaque uxoris adventu tum alia mihi læta contigerunt, tum hoc vel maximè, quòd intellexi, ita generoso tuo animo infixam mihi memoriam ut vultus conspectu renovari opus non habeat. Beneficia quæ præstare mihi, &, quod pondus addit, nec rogatus pergis, quàmquam magna sunt, non tamen tam illa me delectant, quam abs te constanter diligi gloriior: quod sive ab affectu est, habeo quod felicem me sentiam: sive quod malo, à iudicio, satis est quod inimicorum reliquiis opponam.

Vivo

Vivo hic in locis non inamænis & in quibus nec externus mihi videor, tanta popularium meorum, & veterum, & novorum turba circumfusus. Meministi illud Arcadii, & Honorii temporum:

non indignante Caico

Pascit Belga pecus, mediumque ingressa per Albim

Gallica Germanos montes armenta pererrant.

Circa Caroli magni tempora multa hominum millia ex nostris partibus in has partes habitatum venisse docent Annales veteres. Idem & posterius factitatum, ex quo Comites Hollandia habuit, nostræ nos historiæ docent. Sed quid aliorum sæculorum documentis opus, cum plurimos hîc sit conspicere eorum liberos quos per Hispanicam sævitiam nostris extorres finibus hæc patria excepit, tam felice successu ut data jam olim domum remigrandi copia ne nunc quidem uti cupiant. Rus in quo hanc æstatem ago piscinas sex habet, arbores pomiferas & alias, flores, &, ne utilitates minores negligi putes, olera plurima. Sicutum est in colle non humili, cujus dorsum

sum hinc amni, inde spatioso nemori imminet. Amnis autem est non aliquis de plebe fluviorum, sed pater Albio, quem sic quasi fossam villæ despicio; hæc cum satis se mihi probaverunt, succurrit illud Bilbilici poëtæ:

Os conscius esset hic Avitus,

(id est *Lussonius* aliquis *Sanmarthanus*, *Bergeronus*;

Aurem non ego tertiam timerem.

Imò nec quarram quid tu interim? Adhucne occupatus in auro, argento, ære, flando, fundendo, feriundo? An ad meliora te vocat aura Cardinalis? Valde mihi molestum sit, si diutius contra legis sapiētissimæ præscriptum, ares equus cum asinis. Quicquid erit, nihil tibi tam magnificum eveniet, quin plus censeam exploratissimæ tuæ probitati, & limatissimo iudicio deberi. Vale vir egregie, & nihil mihi durum nimis futurum crede, si hoc semper habeam solatium, tibi me non displicere. Dochinshudæ ab Albim $\frac{17}{27}$ Augusti (nam Germania in Calendariis *ἐπαμφοτερί* (d) anni c I o I o c x x x i i.

Binas à te literas uxor accepit, pro quibus & insumpto in res nostras labore debitores tibi in solidum sumus.

CXXVI.

V.R. JOANNI CORDESIO, Ca-
nonico Lemovicensi.

S Pero, Vir Reverende, Schedas ad
Godescalci causam pertinentes jam
acceperis, & acceperis quas Amstero-
damo miseram observationes in No-
vum Testamentum Dedievii. Ego
hic cum uxore satis jucundè rusticor,
oblitusque meorum obliviscendus &
illis. Libri desunt, sed huic malo re-
medium adfert Lindembrogius cujus
Bibliotheca non minùs utor familia-
riter quàm tua solebam. Ei rependere
gratiam cupiens, cùm à me copiam
non habeam, à te sumam mutuo, fre-
tus jure amicitiae quod mihi tua con-
cessit bonitas. In libris quos è Gallia
comparavit, desunt quaedam paginae
quas à venditore, puto Cramoyssio,
velit sarciri. Hoc negotium tua ut ope
quàm celerrimè conficiatur rogat te
ille, & cum illo ego; tum quia libris
indiget ad Notas auctiores quas ad-
ornat in utilissimum scriptorem Am-
mianum Marcellinum, tum quia in
rebus ejusmodi temporis præterlapsus
minus speciosam facit repetitionem.

Vale

Vale suaviter cum amicis omnibus,
non immemor nostri. $\frac{17}{27}$, Augusti,
cIo Io c xxxii. Dochinshudæ ad
Albim.

CXXVII.

Lutetiam.

V. A. PETRO PUTEANO, S.

ET Galliæ, Vir Nobilissime, & tot
amicorum quos ibi reliqui, & præ-
cipue illius quæ apud vos quotidie
conspicitur, eruditorum coronæ sem-
per meminero, dum hic in me mane-
bit spiritus. Nec Lindembrogium alia
ex parte pluris facio quàm quòd iis-
dem amicitiiis gloriatur. Quare cum
mei quoque non periisse tibi memo-
riam intelligo, magnum hoc gaudium
aut etiam triumphus mihi est. Pro eo,
quem Galliæ vobisque omnibus de-
beo amore, tristes accipio rumores de
renascētibz apud vos civilium armo-
rum minis, quæ utinam Dei clemen-
tia avertat. Scribitur ad me ex Britan-
nia filium Custodis gazæ regiæ flo-
rentem regia amicitia atque etiam af-
finitate (nam filiam Lenoxiæ duxit
uxorem) Legatum mitti ad nos, Sa-
baudum, Ethruscum, Lotharingum:
quod consilium quantum conjectura
valeo

valeo assequi, ad reponendam in Gallis concordiam pertinet. Aptine sint conciliatores Angli, sanè nescio. Rem ipsam opto votis fidelibus. Rex Daniæ non modo Gluckstadium frenum Hamburgi auger miris modis, Albimque tributarium sibi facit, sed & nisi civitas Hamburgensis mulctam satis grandem pro impetranda pace dependat, minatur hostilia. Prudens est hic Senatus qui tales procellas solet silentio & temporis interjectu eludere, fissus egregiis urbis munimentis validoque præsidio. Ita priores Dani conatus, ita Imperatoris quondam minas evasere, & nunc quoque exempti partium studiis speculantur quò exituræ sint res Germaniæ, brevi, ut videtur, dijudicandæ apud Norimbergam, quò tantę bellantium vires coire. Etiam in Dania à Britannis Legatus expectatur, Licestrius Comes ad promovendam, ut creditur, Germaniæ Pacem, quod rebus suis adversum judicant qui hic negotia agunt victoriis incliti, & nihil actum putantis dum agendum aliquid superest, Suecorum Regis. Narrant nobis iisdem Fristadium à Suecis captum crematumque, reper-

repertamque ibi magnam rerum edulium copiam, cum velut horreum esset Fridlandii. Sed hæc non minus citò ad vos quàm ad nos perferre potest fama, cui etiam de iis quæ circa Trajectum ad Mosam geruntur, nuntiationem delego. Vale Vir Nobilissime cum amicis, præsertim fratribus & Thuanis, $\frac{17}{27}$, Augusti Clō cxxxii.

An pergat cælestia rimari Gazendus, scire desidero. Sunt hic multitalium curiosi. Rogo patiaris me tibi curam inclusarum epistolarum imponere, paratum parem & maiorem, ubi injunxeris, operam sumere.

CXXVIII.

Lutetiam.

V. A. PETRO PVTEANO, S.

Mihi & tuam, Vir Nobilissime, & aliorum amicorum constantem in me benevolentiam ex tuis quas 8. Septembris ad me dedisti discere, voluptati fuit. Nullum enim habet hæc vita, præsertim ubi ab adversis rebus assultatur, isto levamento efficacius. Infirmitatem stomachi quam mutatio Cœli mihi incusserat, abster-
sit jam satis tempus & assuetudo: meru-
tamen

ramen ne pars causaria frigore læderetur, ex rure in urbem merecepi. Autumnum Germanis cognitum negat Tacitus. Certè ad hyemis quàm ad æstatis naturam heic propius accedit. Civitas hæc duplicem habet doloris causam; alteram quod Danorum Rex nihil remittit de rigidis suis postulatis: quin & navem hinc profectam in freto suo detinuit, & vim graviolem minatur: nec quicquam in vicinis Civitatibus huic subsidii est, apud quas ob res hætenus florentes plus invidiæ invenit quam miserationis. Alteram habet dolendi causã quod Sueonum Rex neque ad prælium rem adducere potuit, neque commeatum & equorum pabuli penuriam diutius pati: ideoque motis Mænum versus castris Nørimbergam fidissimam urbem præsidio quidem non spernendo septies aut octies mille militum munivit, sed ex castrorum pædore morbis contactam reliquit, eoque hosti potenti ad obsidium faciliorem. Galliæ pacem omnes speramus, ex cuius salute pendere res Protestantium nemo non intelligit. Salmasii vellem ea esset valetudo ut quàm primùm nobis possit

possit Lugduni Batavorum dare quæ
ad Eliberinos canones notavit. Ter-
tulliani Editio, quam curat Rigaltius,
quin elegantissima sit futura, non du-
bito. Unum velim in sensibus ejus scri-
ptoris explicandis, tantum Rigaltio
concedi libertatis quantum suis tem-
poribus sibi sumpsit ipse Tertullianus.
Sirmondi magna sunt in literas meri-
ta, quibus si Theodoretum addiderit,
inverecundum sit ab ipsius senectute
amplius aliquid postulare. Cyrilli
quoque tanta semper fuit in Ecclesia
auctoritas ut optimè ponatur opera,
quæ ipsius labores aut latentes inlu-
cem extrahit aut productos reddit me-
liores. Spero & illam multilinguam
Sacrorum librorum Editionem bene
procedere. Nos qui in hoc rerum no-
strarum salo nihil dum ipsi præstare
possumus, ne desimus litteris non
omittimus de auctioribus ad Ammia-
num Notis urgere Lindembrogium.
Quod addam, nunc quidem nihil ha-
beo, nisi Amplissimis Bignonio Lus-
sonioque precor omnia quæ optimis
optima possunt contingere. Fratres
quoque tuos & amicos omnes salvere
Jubeo. Hamburgi postridie Cal. Sept.
Clō Io cxxxii. CXXIX.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

FACIS more tuo, Vir Amplissime,
 cum mei curam tam amicè geris.
 Ego tibi meis de rebus certi nihil si-
 gnificare possum. Hæreo in villa ad
 Albim, undique circumspectans cui
 me potissimum credere debeam. Cer-
 te nisi nimium mihi placeo, invenie-
 mus aliquem qui nos paulo pluris fa-
 ciat, quàm illi quorum dignitati, salu-
 ti, commodis, tanta pars vitæ meæ
 impensa est. Et tamen utcunque res
 ceciderit, perferre jubebimus fortem
 animum. Mollis sit necesse est, si cui
 tanta malorum consuetudo callū non
 obduxit. Ad filium tuum scripsi, velut
 meopte impulsu, & spero nec ingratas
 illi, pro eo quo ipsum prosecutus sum
 amore, nec inutiles literas, fore. Com-
 mendavi eas Merobandæ ut & has ad
 te. Vxor nunc mecum est, unaq; tibi,
 tuæ, tuis ea optat omnia, quæ optare
 jus fasque est. De aula cogitandum fi-
 lio tuo non arbitror. Si tamen perten-
 dit, nullus est dignior ad quem se ap-
 plicet Sueciæ Rege, apud quem mul-
 tum valere poterit Camerarii com-
 menda-

mendatio. xi. Septembris novi Cal.
 Anno cId Id c xxxii.

CXXX.

Lutetiam.

LVDOVICO MAVRERIO, Ben-
jamini filio S.

CRedote nostri non immemorem
 vivere, Juvenis Nobilissime, pro-
 ptereaque omittere non possum quin
 tibi hoc quoque mittam testimonium
 solliciti de te animi. Spero nunc quo-
 que non displicere tibi nostra illa stu-
 dia, quæ sola vestræ Religionis homi-
 nibus in Gallia ad vitam non inglo-
 riam supersunt, nisi quis arma malit
 civilia, externis crebriora, in sui pa-
 triæque periculum exercere: quod
 ipsum ne vobis nisi in caliga liceat,
 tempus haud longè abesse arbitror. Ea
 sunt Protestantium in Galliis fata, ut
 nihil magis optandum illis videatur,
 quam ut extra castrorum fremitus au-
 læque perniciosas multis artes, inof-
 fenso tramite mollis & nec sibi nec
 aliis molesta vita decurrat. Id tibi, nî
 fallor, optimè forum præstabit. Vides
 Martellerii quæ sit fama, cujus priva-
 ta vita non minus habet lucis & com-
 modorum quam aliorum longè late-
 que

qua strepentia negotia. Ego quod coram fecissem, id si nunc quoque satis longè sepositus possim facere, tuis ut studiis aliquid auxilii adferam, crede nihil me facturum animo volentiore. Vale & spem tuorum imple. xi. Sept. cIo Io c xxxii. Dochinshudæ ad Albim.

CXXXL Lutetiam.

V.R. JOANNI CORDESIO, Canonico Lemovicensi.

VIr Reverende; Et Litteras priores meas & observationes quas scripsit de Dieu, ad te rectè perlatas gaudeo, neque minùs id me juvat, quòd mea commoda atque incommoda à te non aliena judicas, constans in ea benevolentia qua me immerentem pridem prosequeris, de Godescalcianis chartis non desinam aurem Vossio vellere. Pro eo labore quo negotium meum curatis, tu virique Amplissimi Bignonius Luffoniusque, vobis omnibus gratias habeo quantas possum maximas. Pacem opto Gallix, Salmasio felix in Batavos iter, Rigaltio editionem Tertulliani liberam ab Episcoporum supercilio: amicis om-
aibus

Q

nibus vitam suavem, id est litteratis colloquiis conditam. Vxor apud nos est, tibi que pro multis officiis gratias agit. Vale Vir Præstantissime. xi. Septembris, cIo Io c xxxii. Do-
chinshudæ ad Albim.

CXXXII.

Lutetiam.

V. R. IO. CORDESIO, Cano-
nico Lemovicensi.

REperi Caselii litteras & mitto, Vir Reverende, indicio pervenisse tandem ad me litteras quas nuper me desiderare scripseram. Duodecim abfunt dies ab impletione tertii Mensis cum illas dedisti quas nunc de manu accipio. Vbi oberraverint nescio. Certe post longam fugam ad eum venisse cui destinabantur gaudeo. Interea magna apud vos, magna in Germania facta est rerum conversio, quæ utinam pacem vobis servet, pariat aliis. Pro residui mei negotio quod tantum laboris amici suscepistis, est gratia. Molestum fuisse doleo, cordi vobis esse gaudeo. Extricetur hoc qualibet depectione: in posterum nec spero quicquam nec cupio, & amicos ista curarum parte exonero. Deligen-
da

da est aliqua fortunarum sedes, cui me & spes meorum committam: diligentem Deus dirigat. Pro eo quod Lindembrogio præstitisti, & ipse tibi obligatus est & per ipsum ego. Labores ejus pro juvanda re literaria merentur ut eum scribas tui gregis. Has epistolas alteras ad Luffonium Præsidentem, ad minorem Puteanum alteras, tibi si curandas commendavero, nihil præter morem meum fecero, qui qua præsens qua absens tibi molestus esse non desino, nec desinam nisi discretè vetes. Deus tibi mitem det senectutem & de cunctis bene mereri student animopares copias. $\frac{1}{2} \frac{2}{2}$, Decembris cIo Ioc xxxii. Hamburgi.

CXXXIII. Lutetiam.

V. A. GVILIELMO LVSSONIO,
Curia Monetaria Præsidi primario.

Romanis triste habebatur veteri testamento decedere, mihi verò etiam veteres accipere amicorum literas: quod nunc mihi accidit, Vir Illustris, cum tuas datas illas Septembris xxiv, non ante xix Decembris conspicio. Sed quòd seræ advenerunt, meę infelicitati, ut multa, debeo: quòd

Q²

omni-

omnino venerunt bonitati tuæ , qui officiosus in me esse nunquam desinis, hoc strictius me obligans quòd merita tua non magis agnoscis quàm socrates aliquid se scire. Sed ut aliis imponas, egregius εἰρων, & ut hanc Græcam vocem Horatius exposuit , *diffimulator opis propria* , mihi certè imponere non potes , cui beneficia tua, nunquam dilata donec rogareris , memoriã quamvis fluxam semper vellicant. Ex iis de me quæ prædicas, veniam dabis si non rejicio omnia , sed ea assumo de quibus attestantem habeo conscientiam, vitæ innocentis studium, & ejus quem natus in patria acceperam status fidum sed infaustum amorem. Salmasium cum honore exceptum ab iis qui me per contumeliam ejecerunt, literarum causa gaudeo. Erit ergo illi pro Gallia tellus Batava: mihi pro Batava tellure nunc Hamburgum: mox alius fortè terræ angulus. Regi optimo gratiam habeo , habeboque perpetuo quòd me suæ liberalitatis participem esse voluit. Satis sit dum in Gallia vixi & usum me non exhibui quidem, neque enim potui, sed obruli tamen vobis fuisse oneri. Nunc ut absens,

velut

velut iners fucus, aliena comedam pabula? & πρῆντ. In animo tamen & benignissimi Principis, & tot amicorum debitor ero semper: tibi imprimis, Vir Amplissime, cujus ego mores fictos meliore metallo, & illum, qui moneta est præclarissimarum actionum, spiritum merito pluris facio quàm illud omne quod per Desiati manus aut transiit, aut iis adhæsit. Nec de oculis queri te velim quos tam longum prospiciente animo natura ætasque pensarunt: unde & hoc habes boni, quodd hortulos tuos, non arborum magis quàm optimorum sermonum fecundos præferre audes Satraparum paradisis. Scythicæ historiæ compendium ubi à Bergerone habebimus (nihil autē ab illo proficisci potest quod non limatissimi sit iudicii) multum nos ipsi debebimus, nec minus tibi ipsi, quo excitante veterum excussit. In Sarracenicis rebus non obliturus est eorum quæ beneficio Erpenii longè optima habemus, & si quid ad voces interpretandas occurrat, suadeo Sionitam consulat. Video enim multos scriptores sermonis ejus ignorantia gravia peccasse, etiam Iovium. Vxor

Q₃

apud

apud eos est quos nostros dicere semper solebam, nunc vix possum amplius; nempe ut tabulas colligat naufragii, in quem tandem portum à nobis referendas nec dum scio. Sed Deus viderit, cujus paternam benevolentiam in rebus durissimis expertus, ne nunc quidem mihi meisque defuturam, satis certum habeo. Vale Vir optime, quem ego tibi titulum haud minori jure dederò, quàm senatus Nasicæ. Hamburgi, $\frac{1}{2} \frac{2}{2}$, Decemb. cIo. Io c xxxii.

CXXXIV.

Lutetiam.

V. A. JACOBO PYTEANO.

A Best Hamburgo Lutetia quam vellem longius, non tamen
Quantum Hypanis Veneto dissidet Erydano.

Et tamen si tantum abesset, sperare literas recentiores poteram, quàm tuæ, quæ mea est infelicitas, advenerunt, quas scriptas Calendis Octobribus dixi. Decembris novi Calendarii accepi. Itaque nescio quo malo fatotibi, Iuvenis Nobilissime, scribendi labos, mihi legendi voluptas, nisi qua parte nos salvos nostrique non immemores

mores didici, pænè periit. Mommo-
 rantium captum nuntiabas, dudum
 est quòd esse desuit. Ipsi amico nostro
 communi D. de Hayes tot dies noctes-
 que non parum, ut spero, detriverunt
 de luctu gravissimo sanè, nisi eum ma-
 jora etiam exempla solarentur. Jam
 si æquè testudineus erit harum litera-
 rum gradus, quid ego tibi de dubiis,
 post Sueciæ Regis mortem, Prote-
 stantium rebus scribam, quas inte-
 rim dum hæ ad vos arrepunt, nova
 forte acies aliqua aut restituet aut e-
 vertet. Bohemiæ Regum uterq; mor-
 tuus nunciatur & ὁ ἀποτυχὼν & ὁ ἐπι-
 τυχὼν, interim fortè Saxonis erit Bø-
 hemia. Cæsar ægrotare dicitur, alium
 quis scit an non interim habebimus?
 Nam quid ego nunc vobis rumores
 qui de rebus vestris huc feruntur re-
 feram? id est quomodo Germanus
 Schombergius Ovidius se patinæ im-
 mergens veneno abreptus sit, cujus
 violentiam Gallus Cardinalis cibi par-
 cior eluserit, præstructa scilicet ab Hi-
 spanis nece dum non aliud reperiūtur re-
 medium discutiendo quod agitabatur
 Reginae repudio. Hæc ego si à te nova
 ac certa haberem, triumpharem apud

Q 4

Ham-

Hamburgenses, scilicet ut apud Ithacenses Ovidiana Penelope.

*Hæc ego si possem timide credentibus,
ipse*

*Ipse mihi scripsit dicere, quanta
formam?*

Sed hæc quidem fortè ad nos parum: illud magis quod cognovisse ne nunc quidem serum est, bene procedere editionem trium inter Christianos veteres eruditionis haud minimæ Terulliani, Theodoretii, Cyrilli, cujus gaudii jam aliquot hic meliorum literarum colore tinctos feci participes. quorum est Lindembrogii vestri Rigaltiique, ita ut par est & æquum, amantissimus. De Thuanus votis vestris justissimis accedo, nunquam ei tanta contingeret fortuna quin majora cum mereri quovis pignore ausurus sim contendere. Florentem illum aula, Italia fratrem remittat. Tuum verò fratrem quod interdum liberiore ruris cœlo fruitur, tanto præsertim & tam amico comite, laudo sanè, irasci ei solitus quòd oculis suis minus parceret, quos si habere se melius cognovero, nihil oculi mei lætius legent. Et ipsi & amicorum cæteris habeo gratias

tias quantas possum maximas quòd
servare mihi laboraverint id quod in-
fundo doliirefederat. Futuri tempo-
ris spes omnes ab dico, contentus lo-
co & fortuna quam Deus dederit. Sa-
tis mihi præstabit Gallia si vos ami-
cosque diu sospitet, mihi que sospites
nuntiet. Scribebam Hamburgi $\frac{12}{23}$
Decembr. cIo Io c xxxii.

CXXXV.

Lutetiam

V. R. IO: CORDESIO, Canonico
Lemovicensi S.

EX Litteris tuis, Vir Reverende,
quas xxv. Februarii dedisti, video
meas quas mari & Rhotomago mise-
ram ad te, Amplissimum Lussionium,
minorem Puteanum, non minus tar-
das fuisse quam vestræ fuerant, de
quarum tarditate cùm maximè que-
rebar. Meis non dubito quin gelu ob-
stitit magnas sæpe injiciens navi-
gantibus moras. Posthac præferam
terrestre per Hollandiam, non am-
plius meam, iter. Illis ergo litteris
quas forte jam acceperis & gratias ege-
ram Lindembrogii nomine, pro char-
tis transmissis & significaveram, quod
nunc

Qs

nunc repeto, gratias me summas agere Regi, quod in me etiam absentem beneficia sua depluere voluerit, & amicis quòd meis commodis tam perseveranter invigilent. Cæterum ego ex quo Gallias reliqui, nullam cur tali beneficio utar probabilem causam video; Ideoque comiter excusari volo, hoc animo, ut non minùs pro hac oblata quàm pro præstita hæctenus liberalitate Regi optimo & Galliæ sim debiturus, & responsurus ei munificentix grata mente semper, factis si unquam se dederit occasio: quod opto quàm maximè, atque interim Deum precor ut Regi vitam det longam & vegetam valetudinem, regno statum tranquillum, si tamen tanti boni capax est Gallia. De Rege Sueonum soleo usurpare Lucani ista,

*Cum tot ab hac anima populorum vita
salusque*

Pendeat, & tantus caput hoc sibi fecerit orbis,

Sævitia est voluisse mori.

Vix dici potest quantum ejus morte vulnus pars illa acceperit. Vix ante quoq; satis sibi cohærens, nunc multo minùs, sublato illo quo velut animabatur

batur spiritu. Amplissimo Bignonio si precari velim quantum meretur, animo id concipere non possum, nedum verbis exprimere. Dominū Deshayes vobis consolandum delego. Credite me omnia ea dicere quæ vos dicitis quos officio in tam officiosum amicum non deesse satis certum habeo. Valete omnes. $\frac{2}{1}$ $\frac{6}{5}$, Martii, cIo Io-
c xxxiii. Hammaburgi.

CXXXVI. *Lutetiam.*

V. R. JO. CORDESIO, *Canonico
Lemovicensi S.*

BInas à te, Vir Reverende, pariter
quatrimum jam est quòd accepi.
Gaudeo minùs tardè commercium
hoc procedere. Erant tuæ illæ datæ
priores quarto, decimo autem Martii
posteriores. Pro studio in res meas ti-
bi atque amicis habeo gratiam. De
beneficio regio perstat quàm per-
scripsi sententia. Lindembrogius qui
ex Hincmari editione pridem te no-
vit, per me ita propius te nosse cœ-
pit ut amicis tuis ascribi magni æ-
stimet. fortunam dol eo, sed ira
evenit, ut qui secundis rebus inso-
lentiùs

lentiùs utuntur etiam cum miseri esse
cœperunt, miserabiles tamen non sint.
Istas aulæ vestræ mutationes assuetus
videre, talia nihil miror & gaudeo
tantam esse Imperii istius magnitudi-
nem ut tales motus ne sentiat qui-
dem. Seguerium vidi aliquoties &
ex colloquio eruditum, ex fama et-
iam virum civemque bonum cogno-
vi, quò magis gratulor vobis de tali
Legum antistite, qualem ipsæ elige-
rent. non novi. sed si Torasio ini-
micus fuit, id est ipsi virtuti, nihil
illi tã triste accidere poterit quin citra
meritum sit. Bignonus si in Seguerii
dignitate, dignitati suæ præsidium re-
perit, erit hoc magni boni magna ac-
cessio. D. Deshayes spero jam & dies &
amicorum, tua præsertim, colloquia
præstiterint minus ut doleat quod do-
lendo mutari non potest. Quod si ex
hoc in fortunio id sibi ipse felicitatis
fabricavit ut aulæ spes mendaces &
personatas amicitias totus effugerit,
ne id quidẽ parum est. Sic enim opor-
tet in vita non minus quàm in alea, mi-
nus rectè quod ceciderit, arte corrige-
re. Rigaltii novam Tertulliani edi-
tionem & ex libris & ex ipsius ingenio
melio-

meliorem & ego & Lindembrogius
 conspiciere avemus. Laborat nunc Lin-
 dembrogius in concinnando lexicon
 veteris sermonis Germanici, & multa
 habet ad eam adjumenta quæ nec
 Spelmanus nec alii habuerunt. Erit
 id opus eruditis nec ingratum nec in-
 utile. Nihil lætior intelligo quàm &
 valere V. A. Thuanum & honoribus
 dignis suo genere suaque virtute au-
 geri. Idem ut magis magisque fiat,
 mecum optant omnes quibus Thua-
 num nomen in rebus sanctis est. De
 Batavicis rebus nihil scribam, absum
 enim longius. Germania bello sic ar-
 det ut ignis ille languescere tamen vi-
 deatur, & aliquam spem desituri in-
 cendii dare. Minutiora ad Puteanum
 scribo, ne bis idem. Sed heus, mi Se-
 nex, cur ego de defenso Episcoporum
 jure contra Loioliticas molitiones ni-
 hil ex te? Cur me quis Petrus sit Aure-
 lius, ignorare pateris? Utinam & opus
 ipsum videam, scis enim favere me
 prisæ Ecclesiæ gubernationi, nec
 amare tot luxationes moris antiqui,
 quas dispensationum & exemptionum
 & nescio quibus non nominibus no-
 vis res novas appellant. Valete om-
 nes.

nes. II. Aprilis novi Cal. Anno cIo.
Io c xxxiii.

Salmasium Lugdunensis habitatio-
nis jam pœnitet, non præstatur honos
promissus. Et regnat in Scholis, ut
in Monasteriis livor & cum maligni-
tate æmulatio.

CXXXVII.

Leidam.

CL. SALMASIO, S.

QUOD novus Rheni hospes novum
Albis hospitem literis prior salu-
tas, maxime Salmasi, rem facis non
novam quidem, optime de me mereri
pridem solitus, sed non minus gratum
tamen quam si nova esset. Occupas-
sem id officium, nisi metuisssem ne ista
literarum commercia, si qua erumpe-
rent, nocerent tibi apud eos quos lite-
rarum iudices, non quidem Apollo &
Musæ, sed patriæ nostræ rectores con-
stituerunt. Unum quod tuto potui
feci, ut per Hartsvvigium tibi adven-
tum istuc gratularer lætumque opta-
rem: quod ille & fecisse se & eximia se
acceptum abs te humanitate renun-
tiavit. Non æque gavisos alios qui ibi
sunt & literarum μονοπωλείαν sibi vin-
dicant, & ex ipso intellexi & ex Vos-
sio,

sio, & ex Vlyssè meo stolato, quâ ut video non tantum πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστα, verum & νόον ἔστω. Ego quoque idem jam olim prævidi.

Verusq; vates ante Cassandram fui.
 Noveram ingenium hominis, cujus cum ego & commodis & dignitati, diligentia non minore quam rebus adhibebam meis, studuerim semper, retuli nihil præter nigræ loliginis succum. Vossium nostrum jam propius noveris, quo veto credas animam esse candidiorem ullam in Batavis. Ejus amicitia, quanquam diffiti non nihil, spero effici posse ne tibi ista habitatio nimium displiceat: quanquam & cœlum, ne hoc quidem immerito, accusas: Scio enim quam illud grave sit, paludum suarum vaporibus madens, ex sicco tenuique aëre venientibus, sed & huic malo remedia non desunt: primum divitiæ Tibulli, lucens focus: deinde ubi serenior aura est, in locis siccioribus deambulatio: vinum quoque paulo generosius, & rubellum maxime. Sed hæc & quæ alia valent adversus pituitam, ne Stoicis quidem, semper sanis, parcentem, siquid Horatio credimus, melius dicet tibi Eobaldus

baldus Screvelius , vir faceris non minus quam eruditus , & qui mihi sæpe morbum non Galenicis pharmacis , sed Plautinis salibus , quibus scater totus , ademerit. Florum ab adolescentia debitorem tuum novis à te nominibus obstringi gaudeo : nec minus de Arnobio placet , scrutatore eruditionis absconditæ nec cuiquam nisi Salmasio patentis. Utinam & Anthologia prodiret : nam ea sola mora est quo minus de edenda nostra Planudeæ *συλλογῆς* versione cogitem : quia prius velim videre quæ abs te aut ex libris aut ex ingenii felicitate emendata sunt , ne corrupta Græca intelligendo faciam ut nihil intelligam. Quæ ad novum fedus notare cæperam , heic non habeo : & si habeam velimque recognoscere & augere , libraria auxilia neque à me heic habeo , neque ab aliis habere facile possum. Tum vero typi Hebræi nulli sunt hac in urbe : charta vero bona sed ad Annales Volusi. Non intercedo quo minus hac quoq; in materia se jactet Aristarchus. palma est publica. In Burgundiam tuam si quando literas mittes rogo & hæ accedant ad Paulum du May , hominem

minem sane suavem. Vale excellen-
tissime Salmasi, & mecum adversus
malos homines habe bonum stoma-
chum. IX. Aprilis ex Kalendario no-
vo, Anni cIo Io c xxxiii. Ham-
maburgi.

CXXXVIII. *Lutetiam*

V. A. IACOBO PUTEANO, S.

Felix jam mihi esse videor, Iuvenis
Nobilissime, qui literas à te recen-
tes accipio, id est scriptas XII. Martii
die ejusdem mensis tricesimo. Quare
operam dabo ne meæ putiscant. Nu-
per ridens rumusculos scripseram. Va-
lent alioqui & Imperator qui est & is
qui esse vellet. Sed illorum mortem
ac morbos solatia sibi confinxerant,
quibus mors Sueonum Regis, ne ni-
mium plebem concuteret, talibus re-
mediis egere credebatur. Et quid
hoc mirer, cum sint qui nunc etiam
non fabulentur tantum, sed & scriptis
evulgent vivere illum Regem & ma-
gno quodam consilio, ut quondam
Raimundum illum ab Antiochia, spar-
sisse mortis suæ famam, ut omnium
introspectis animis certiùs in futurum
consulat: qui homines peracuti nos
velut

velut crassos qui mortuum mortuum credimus, irrident. Hoc est Germanicum acumen. Saxo ut arma, ita consilia sua seorsim à Sueonibus habet. Missus ad Cæsarem & ipsum à Daniæ Rege Wardislebius pacis suasor dum pro pace bibit, sibi pacem perpetuam invenit. At ex Britannia magna Austruterus homo unus quinquaginta & duas legationes obire missus, tot aulas circumambulat, si forte tam tædioso ambitu effici possit ut Palatina soboles aliquid de avitis imperiis deliberet ejus pullitiei satis multum rogatam ad suos ire nolle; Ita assuevit nomine circumstrepere, ut ne id amittat, sordeant ei nemora præ Hollandiæ paludibus. Sueones interim non desinunt famam morte Regis inclinatam manu restituere. Nam & Autunnacum vetusti nominis oppidum Isemburgio obsidenti eripuit Boditzius, subsidio XII. millium è superiore exercitu auctus; & Bavaricas cohortes duas cecidit Gustavus Hornius. Ad vestra venio. V. A. Thua-
no crescere honores gratulor, mihi gaudeo in tam candido pectore amicam mei restare memoriam. De
est

est ut dicis. Iis fuit moribus ut casum
 ejus terrori magis quam dolori pleris-
 que futurum satis possit intelligi. Cer-
 te nihil in eo damni futurum. . . . quod
 non abunde sit pensatura Seguierei fa-
 vens bonis omnibus bonitas , vobis-
 cum spero. Principi Condæo luctus
 partem deterget Regis in partiundo
 infelicitis Mommorantiî patrimonio
 liberalitas. Novit enim quid distent
 æra lupinis. Valete suaviter amiculi
 veteres. II. Aprilis novi Calend. Anni
 C I O I O C XXXIII.

CXXXIX

Lutetiam.

V. A. GVLIELMO LUSSONIO;
Curia Monetaria Præsidi primario.

L Iteras tuas numquam lego , Vir
 Illustris , sine sensu quodam irre-
 pentis in animum gaudii tantæ & tam
 constantis amicitiaë conscientia. Qua-
 re supplex à te peto ne quod manum
 subduco regiaë munificentiaë , ita acci-
 pias , quasi non aut regis maximi be-
 neficium , aut tuam amici optimi hac
 in re operam faciam quanti debeo.
 Memini illud poëtæ , Οὐκ ἀπόβλητα
 θεῶν δῶρα , nimirum εἰκύνδεα. Sed &
 illud in legibus quæ præsidibus Ro-
 manis

manis dari solebant, minimè vanum,
 ἕτε πάντα, ἕτε πάντα, ἕτε πάντο-
 τε. Quorum ultimum hoc maximè ad
 me videtur pertinere. Nam rogatus
 ab aliquot Principum ministris esse-
 ne auctoratus cuipiam, quia ea fama
 vagabatur, dixi memorem me, dum
 viverem, fore eorum bonorum quæ
 in Gallia percepissem, cæterum ex
 quo inde abiissem, esse me liberum,
 meique juris. Ostentant se occasiones
 non uno ex loco minime spernendæ,
 siue honoris siue commodorum spe-
 ctetur ratio. At mihi semper illud se-
 menti subjicit: *Deliberandum est diu
 quod statuendum est semel.* Spero ta-
 lem fore conditionem meam, quæ ali-
 quando mihi permittat Galliam, &
 dulces amicos revisere, & coram gra-
 tias agere, tibi, Vir maxime, Thuano,
 Cordesio, Puteanis, Pelleterio, quo-
 rum nomina in animo penitus scripta
 gero, ac geram quocunque me fortu-
 na tulerit. Quod si non immerito sa-
 pientes beneficia ex animo non ex ef-
 fectu æstimant, ego jam & hujus novi
 beneficii quod regia bonitate, amico-
 rum auxilio habere potui, sum debi-
 tor. Nam animum qui dandi habuit,
 æquum

æquum est ut & animum ejus qui accipere potuit, habeat sibi obligatum. Ego si ullo opere adjuvare eos potuissem, aut possem, quorum indefessum studium pro salute ac gloria Galliarum tuendisque ac propagandis finibus, ac federibus apud populos omnes prædicare non desino, nihil magis volenti mihi fuisset. Nunc restat ut precibus apud Deum præstem, quod factis præstare iniquitas fortunæ me hætenus vetuit. Salvam Galliam, statum ejus tranquillum, res florentes, amicos in rebus prosperis, si intelligam, erit id mihi solatium ingens contra longa mala ad quæ novum accessit damnum quod uxor, ejusque domus fecit in morte fratrum maximi, viri inter Zelandos præstantissimi. Vale Vir eximie. Hamburgi, xiv. Maii, clō lō c. xxxiii.

CXL.

V. R. JO. CORDESIO, Canonico Lemovicensi S.

Quam ad me dedisti v. Maii Epistolam, Vir Reverende, ea quo longior est eo (quod de Ciceronis ac Demosthenis solebat orationibus dici)

ci) est melior, mihi que gratior. Vobis primum amicis nihil non debeo qui rem susceperitis difficilem, efficiendi ut absentis haberetur ratio apud homines etiam præsentibus sæpe surdos. Mihi pro magno bono est, tantam in me fidem tot virorum optimorum, id est dissimillimorum harpyis ærarii, conspexisse. Suecicæ res Regis fortissimi morte non quidem interierunt, ut quo mortuo vicisse ipsis contigit: sed tantum inclinatæ sunt, ut qui optimè sunt animati, unde erigi possint nisi aut Gallia in bellum prorumpat, aut hostibus fata discordiam injiciant, videre se negent. Viro extra omnem comparationis aleam posito Bignonio si memoriam mei tuo auxilio expergefieri poscerem, injuriam facerem constantiæ ipsius, in qua ille velut sede solida virtutes cæteras collocavit. Patietur vir maximus hoc me solatium multis adversis opponere, quòd in illius animo vivere me confido, quem ego supra sæculum hoc supraque omnem, quamvis ingeniorum feracissimam, Galliam pono. Vidi hic Wybium res in Gallia Danicas curantem, quicum dolorem meum super

per Domini De Hayes luctu miscui. Spero de prima mœroris vehementia decessisse aliquid per rectam rationē, per tui similes amicos, per diem denique. Castellinovii tantam ex tanto fastigio calamitatem miseror; ingens documentū quamvis eminentissimis, cuivis accidere posse quod cuiquam potest. Tertulliani per Rigaltium tam propinquam spem nobis fieri gaudeo. Est is scriptor unde multis eruditis abunde sit materiæ in qua se experiantur. Sed in primis beas me isto de Clementis Romani epistola nuntio. Quærenda sunt per omnes recessus ista primi sæculi multum de Apostolico auro retinentis fragmenta: nec abjicienda statim si quid forte allevit adultera manus; sed, quod in metallis fieri solet, periti artificis manu separanda scoria à materia puriore. Utinam verò ex Sirmondo, aut si quis est in illo grege illi similis, impetrari posset ut nobis darent Barnabæ illam Epistolā ex qua testimonia sunt apud Clementem Alexandrinum: nam esse penes ipsos ex Sirmondo discere memini. Residua historiæ pertinentis ad controversiam quæ in Anglia nata, in

Gal-

Galliam transiit, libens agnovi. sed quis tandem ille Petrus Aurelius, si tamen nosci sine suo periculo potest? An Sanstyanus, an de Sancto Germano, an alius? Mirarer ab Episcopis vestris tam malè vindicari vindicem suum, nisi jam pridem vidissem eos dignitatis suæ esse immemores. Vides quid sit regis aures animumque illis tradidisse qui gloriæ sibi ducunt Episcoporum jura imminuere. De eo quod dixit Sirmondus facile patior stari librorum veterum auctoritati. In Oriente constat unctionē semper co-hæsisse Baptismo; quando in occidente seungi cœperit, dignum est inquisitu: fortè non multò ferius quàm baptizari infantes cœpere, ut scilicet ubi fari cœpissent, ipsi sponderent, quod pro ipsis sponderant alii, & sic constaret Ecclesiæ ductori de his qui ad castra ipsius accesserant. Cæterum, ni fallor, longè majoribus ac validioribus fundamentis inædificata est Episcopalis eminentia, ut Ecclesiis primum singulis ex uno duce unitas constaret, deindè & plures simul inter se Episcoporum conventu, aut certè consensu colligerentur, ipsum denique
illud

illud corpus per totum terrarum orbem diffusum formatarum commercio cohæreret, non alia in re magis admiraculum usque se exserente Christianorum veterum prudentia, cui post Deum immortalem accepto ferendum est quod Ecclesia adhuc aliquid sui vultus retinet. Opera Gulielmi de Sancto Amore & quæ ad res illius temporis, ut rectè dicis, obscuras pertinent, in lucem protrahi ex usu est publico. Persidem Latianam vidi, Americam ut scis pridem, sed nostro sermone. Benjaminii Itinerarium huc ad me misit litterarum Orientalium Imperator, duoque alia non minus utilia, Josephi Jarchiadæ Paraphrasin in Daniele & Hebræorum itidem Abrabinelis, Alschechi, Simeonis, Interpretamenta ad Esaiaæ caput apertissimum de Christi perpeffionibus, pro quibus omnibus multum illi debet res Christiana. Suavia hæc mihi fuere otii oblectamenta. Sed ardebo donec videam illam Clementis Romani Epistolam, cujus ergo jam in Angliam scripsi. Vale Vir Reverende, & quem præsentem omnibus modis ornasti ac juvisti, etiam absentem ama. Ham-

R burgi

burgi Kal. Juniis, ex novo Kalendario
Anni cIo Io c xxxiii.

CXXI.

Lutetiam.

V. A. GVLIELMO LVSSONIO,
Curia Monetaria Præsidi Primario.

LÆtus intellexi, Vir Illustris, ex li-
teris quas ad me Kalendis Maii
dedisti, non improbari tibi consilium
meum, Galliam posthac gratis co-
lendi. Gaudebis, ut puto, & tu, meo
nomine exstitura apud posteritatem
monumenta, quibus appareat me dum
Galliæ beneficiis usus sum, non ingra-
tum fuisse adversus optimum regem,
adversus Cancellarium, qui primus
me ad regem perduxerat, adversus et-
iam Amplissimum ordinem quorum
judiciis tuta est privatorum salus, qui-
bus, quam debui, exhibui reveren-
tiam, duos literarum gloria maxime
florentes publicè compellando. Nunc
dum ab edendis libris interquiesco, in
omni sermone honorem habeo quan-
tum queo maximum, iis omnibus qui
virtute sua atque eruditione extra
patriæ suæ fines nosci merentur, quos
inter tibi semper, fide Germanica lo-
quor, in animo meo locum tribui, tri-
buam.

buamq; principem. Galliæ bene semper optabo, ut debeo: sperare de solida ejus prosperitate melius audebo, si quando intelligam te tuique similes ad summa negotia vocari, quorum ingentem paremque industriæ diligentiam, circa minora distringi, quam quibus stat imperium, injuria est reipublicæ. Ego si adversus fortunæ contumelias nondum induruissem, periisset mihi magnus adversorum fructus. Itaque Ulysseum illud sæpe mihi dicto: τλήθι φίλη κραδίη ἐκόντερον ἄλλο πολ' ἔτλης. Firmius etiam tenebo hoc propositum, si sciero te de ea quam in me semper ostendisti benevolentia, nihil immutare. Vale Vir digne virtutum æstimatione sæculo. Cal. Juniis. cIo Io c xxxiii. Hammaburgi.

CXLII.

Lutetiam.

V. A. JACOBO PUTEANO.

BEne sit ventis, vir Nobilissime, qui efficiunt ut propiores alter alteri videamur. Perscripsit ad me optimus senum Cordesius historiam illam de Controversia pertinente ad Episcopos parum constantes, quod doleo intuendo jure non tam suo quam

R 2

Eccle-

Ecclesiæ publico. Ita est sæculum ut nulli meliorem animum habeant quàm quorum mala est causa. Attamen quis *Petrus* sit *Aurelius*, nominis sui ut video haud imprudens dissimulator, nondum didici. Sirmōdum nullo partium respectu prodidisse ut solet, quæ vera credidit, persuasum habeo. Et quid, si illi *Salmasius* suppetias ferat? Non debent semper iidem cum iisdem componi. In literis non minùs quàm in arena fas est mutare paria. Aveo videre quid libertatis hæc tempora sint permissura Rigaltio, homini suo-pte ingenio satis sibi caventi deinde ictu quodam illo admonito. Ex omnibus rebus quæ apud vos geruntur, nullam magis ad me pertinere intelligo quàm bonorum amicorum bonam valetudinem, quos inter scis quem apud me locum obtineant *Bignonus* ac *Thuanus*. Hunc per majorum suorum incedere vestigia, illum per sua, cumque sui ordinis omnes diu vicerit, secum certare, eadem voluptate qua spectare solebam intelligo. noster quid ista tam libera sententiæ dictione quæsi verit præter exili gloriam non video. Opto bono
genti-

gentilitio, id est bonis literis, ita se-
cessum illum & pingue otium condiat
ut omnes prius ipsum videndi serium
quam ipsum redeundi desiderium ca-
piat. Quanti nunc illi esset comes
Holstenius aliquis? Non miror plu-
res esse ambitores equestris dignitatis
cum ei Cardinalis etiam sine Cardi-
nalatu eminentissimus fulgorem de
suo feneret. Æquum esset reponere
metibi quæ hic geruntur, sed ea talia
sunt pleraque ut sub cælestis arbitrii
nube adhuc lateant. Hamelam oppi-
dum ita diu adsident Sueones ut ni-
mio suo malo palam faciant quot quã-
tarumq; rerum inopia laborent. Heil-
brunnensia quæ quidem in lucem exi-
bunt acta speciem fœderis ostentant,
sed qui rem introspectare, ex diversita-
te studiorum, sententiarum, molitio-
num metuunt dissidia aut parum vali-
dam societatem. Interim Cæsaris &
fœderatorum ipsi duo magni exerci-
tus alter jam in Bavaria est, alter Sile-
siam petit. At Sueonum ductores re-
bus ditati prosperis incipiunt impro-
peris se subducere quorum est Bo-
ditzius. Spes omnis à Gallia Batavis-
que pendet: Sed hæc quoque non sine

metu induciarum à Batavis & qualiscumq; mutationis in aula vestra, præter quàm quòd casus humani ferunt, sponte sua tam versatili. Evolverethæc dies, quam ego rebus etiam meis magistram delegi. Tibi fratribusque & amicis si omnia quæ vultis eveniant, satis erit quo gaudeam. Kal. Juniis novi Kalendarii, Anno cIo Io c xxxiii. Hammaburgi.

CXLIII.

Lutetiam.

VV. A. A. PVTEANIS FRATRIBVS.

MEmor qua soleatis, Viri nobilissimi, benignitate complecti omnes eos qui bonam mentem bonasque literas amant, Germanum hunc nobilem istis mihi notis commendatum vobis quoque tradere non dubitavi; pro magno ducturum beneficio si & librorum exquisitam in vestra Domo copiam videre poterit, & eorum colloquiis qui ipsi pro libris esse possunt. Dabitis veniam si sæpius vobis molestum me esse cogit illa conjunctio quam semper mihi cum omnibus honestarum artium cupidis intercedere judicavi. Valere suaviter cum Thuana domo tota. vi. Iunii cIo Io c xxxiii.

CXLIV.

V. N. FRANCISCO THVANO,
Libellorum supplicum in Regia
Magistro S.

EO me amore amplexus est Vir
 nunquam nisi religiose nominan-
 dus parens tuus, eo tu ipse, ut Domus
 vestræ, Vir nobilissime, bona mala-
 que non debeam à me aliena existi-
 mare. Quare intellecto vulnere quod
 tibi sororis optimæ mors inflixit, ea
 fide indolui quate quoque meis malis
 commotum pro certo habeo. Non
 advocabo ex sacris & Philosopho-
 rum libris solatia quæ tibi & abs te
 & ab amicis scio esse in promptu.
 Unum sufficit ut te Thuanum esse me-
 mineris, à quo nomine jamdudum ni-
 hil mediocre expectat humanum ge-
 nus. Solebat parens tuus Musarum
 non alii æque familiari consortio lu-
 ctum eludere. Id ut tu quoque facias,
 ne precari tantum, non & exemplo
 hortari te videar, en redeo ad desuetas
 artes.

Dum te per magni vestigia Patris
euntem

Par tot imaginibus quarit & ambit honos :

Dum tua regalem prudentia personat aulam ,

Inque foro nemo est nobiliore fide:

Restabat sciremus adhuc quid robore posses

Pectoris , ut laudum te sine nulla foret.

Grande decus, sed quod præstat fortuna nocendo ,

Hac se non patitur fama minoris emi.

Nil aliud poterat virtutem ostendere tantam

Quam tam cara tibi tam cito raptasoror.

Vale Vir Nobilissime & nihil posthac doleas. Hammaburgi , xi. Augusti cId Id cxxxiii.

CXLV.

Lutetiam.

V. A. IACOBO PUTEANO, S.

GAllico cælo mihi frui videor, Putearne Nobilissime, ubi abs te accipio literas , præsertim tam uberes, quàm sunt illæ datæ xxx. Iunii, quas biduum est quod habeo. Utinam de Germania tam certa nuntiare tibi possim

possim quam tu de Gallia nuntias ex urbe principe, & unde in cætera regimen. Nos longè ab omni aula, satis longe à castris & rerum gerendarum locis vivimus: quo fit ut quæ percipimus, & sera sint & nonnunquam titubantis fidei, pro studiis eorum per quorū manus ista transeunt. Audieritis jam de astu Fridlandii quo per spem pacis opimas à Saxonis inducias exterebravit, seq; manifesto periculo exemit. Et nunc ejus res revalescere creduntur, Hungaricis Italicisque auxiliis. Res Protestantium haud optimo esse loco, non solus sentio. Cæsus fanè Meroda non sine culpa sua. Hame-la pretium victoriæ, sed quam serum & quam manifesto indicio imparati ad oppugnationes exercitus? Est nunc hac in urbe Austruterus Angliæ Legatus peracto Germaniæ orbe. Mirum est quæ referat de æmulatu Saxonis in Suecos, ita ut planè in mentem mihi Cornelianum illud adduxerit: *Nondū victoria, jam discordia erat.* Danus paci dat operam volente & Cæsare & Saxone. Ut solus id honoris occupet non ferunt Anglus & Polonus. Nam vestra Gallia & Hispania accensentur

R s

parti-

partibus quas adjuverint. De Batavici induciis quid dicam? ἔγωγε μὲν ἄγων ἔχομεν ἔργονός. De paratu in Lotharingiam sunt qui putant aliud agi, aliud simulari. Certè aut fallor aut isto Germanorum bello res vestra magis quàm Germaniæ agitur. Ad quam opem propiùs respicient uterque Bavarus quam ad eorum qui ipsis Hispanis sunt Καθολικώτεροι, si modo Catholici sunt hi, quibus cum Roma bene convenit. sed hæc θεῶν γένεσι κεῖται. Spectabo hæc vobiscum eminus, velut *Excelsa de turre, mei sine parte pericli*. Thoirasii virtutibus honorem habere qui debet (quantus debet non audeo dicere, neque enim potest) sæculi causa gaudeo: & bene facit Italia quod vobis bona vestra monstrat. noster vellem de exilio retulisset gloriam, quam olim Rutilius & Marcellus; Et quid illis aberat qui salvis opibus salva dignitate locum tantum mutaverunt? Ovidii questibus ignosco non ob eam causam quæ eum movit maximè quod theatris & circo carebat, sed quia missus erat ad homines Elegiarum venerationem non intelligentes. Valere amici omnes. xi. Augusti cl. lxxiii.

Præ-

Præsidi Lussono jam non scribo, ne inanibus verbis tempora ejus occupans detrimentum adferam rebus Dominae Monetæ. Ipsi, video maximo Bignonio, Cordesio, & amicis salutem à me perferri rogo. Jam nunc intelligo accepisse Principem Arausio-nensem in supplementum equitatus quo præpollebat hostis alas quinque. Hæ alæ, ut puto, induciis alas præci-dent.

CXLVI.

Lutetiam

V. R. IOANNI CORDESIO, Ca-
nonico Lemovicensi.

FOeneratorem me improbum facis, Senex optime, qui missos ad te li-bros tam ingente usura persolvis. Re-spondere nolui antequam quæ misisti omnia legissem, ut hanc saltem tot tuis beneficiis redderem gratiam. De Gulielmo de Sancto Amore le-geram multa apud multos, nunc ip-sius sententiam verbis ipsius & quæ ei evenerunt fido relatu cognoscere voluptas mihi fuit. Video virum fuisse magnanimum, jura eorum qui præ-positi sunt Ecclesiis acriter tuentem, Theologiæ quantum eo tempore esse potuit

potuit gnarum. In tot illis scriptis Aurelii & Iesuitarum duo video esse disputationis capita, alterum principale, alterum accessorium. Principale est, *An Religiosi quibus à Pontifice permis- sum est populum alloqui, audire exomologeses, id facere possint inconsultis ubi sunt Episcopis, & sine eorum permissu.* Hac de re si antiquitatem sequimur, res est expedita. Nam ista facere est Episcopi aut eorum, quibus id Episcopus conscio, ut mos antiquus habet, presbyterio permisit. Permissum autem interdum & laicis docere, Origenis aliorumque nos docent vetera exempla. Monachorum ad hoc nullus usus antiquitus, quod solitudinis promissiores, cœtus omnes, quantum fieri posset, defugere deberent, ut vitam agerent nomini suo respondentem, quod esse plangentium, non docentium, docemur ab Hieronymo. Si tamen in aliquo præter pietatem ea apparerent quæ populo docendo valde conducere, nec alii facere pares reperirentur, episcopalis functio tanti semper privilegii in Ecclesia fuit ut monachum à monachismo, id est vita illa segrege, absolveret, quia scilicet
majus

majus est jus Ecclesię in nos, quā nobis
 in nosmetipsos. Atque id in Gręcis Ec-
 clesiis in hunc diem frequens est. Mo-
 nachi verò, qui monachi maneant, ista
 concedere, nec certis tantum perso-
 nis, sed societatibus integris, novum
 est & Latinum. Rectè tamen monet
 Aurelius ubi auctoritatem habet con-
 cessiones tales, certè ita interpretan-
 das ut quā minimum detrahant de
 more veteri, de canonibus pridem re-
 cepris, ac provide ista facere sinantur
 vitę monasticę rei ubi Episcopus eos
 invitaverit. Sed hoc tamen non pos-
 sum non addere, si tale sit Episcopi
 Romani in Ecclesias omnes imperiū,
 adeoque indefinita jurisdictio, qua-
 lem disputans pars utraque videtur
 non agnoscere tantum, sed & certatim
 deferre, ei potestati cum multa insint
 majoris ponderis, non videre me quo-
 modo eximi possit, jus id faciendi
 quod Episcopi facere possent, indul-
 gendi scilicet monachis instruere po-
 pulum, peccata expiare. Datis enim
 quę illi de rectare non possunt, non
 video, quid in tali quęstione aliud re-
 sponderi possit quā eccum quod Cę-
 sarum quendam ad omnes juris quę-
 stiones

stiones responderi voluisse legimus, cum omnia ad suum oraculum remitti vellet. Interim Iesuitarum artes sub iactatione paupertatis divitias captantium, sub nomine Pontificiæ auctoritatis suæ Societatis laxam libertatem vivis coloribus depingi fortè non abs re fuit. Altera quæ ex transverso incidit quæstio, de eo est quod Sacramentum Confirmationis appellant. Mihi legendo compertum est manuum impositionem cæremoniam fuisse Iudaicam, usurpatam non lege ulla divina, sed moribus, ubicunque precandi pro aliquo causa quædam emerferat. Tunc enim Iudæi orabant ut sic Dei efficacia esset super illum, sicut manus, efficaciæ Symbolū, ei imponebatur. Hunc quoque morem ut Synagogæ pleraque secutus est Christus sive pueris benedicendum fuit, sive ægrotis adhibenda sanatio, addita, ut semper honos Patri haberetur, prece. Ex eodem more, non ex ullo præcepto, est, quod Apostoli manus imposuere iis quibus ignoto antehac jure dona conspicua sancti Spiritus precando conferebant: quod Presbyteri eundem ritum adhibere non tantum in allegendis presbyteris,

byteris, puta Timotheo, 1. Tim. iv. 15. sed & ipsis Apostolis, ubi novi aliquid operis aggredierentur, Actor. Apostol. xiii. 2. Ita ut si quoties manus imponitur, toties Sacramentum est, jam nulla futura sit ad precandum pro aliquo occasio quæ non eo nomine veniat, quod nec vocis origo nec veterum in ea usus repudiat. Et ex una hac non imperata, sed usitata Iudæis Christianisque cæremonia exstiterè illa quæ dicuntur Sacramenta Confirmationis, Ordinationis, Pœnitentiæ, Extremæ unctionis, imo & Matrimonii: Nam & in fœdus conjugale convenientibus manus precum indicatrices imposuit vetus Ecclesia, quod nunc quoque inter alios ritus vetustissimos Abyssini observant. Baptismus olim Christianorum simplex fuit meritatione sola constans, ut & ille Iohannis Baptistæ, & vetustior eo quem Iudæi adhibuerant cùm idololatræ aut ad Iudaismum transirent, aut jus hospitii apud ipsos sub lege vivendi secundum præcepta Adamo & Noæ data impetrarent. Ostendunt hoc & acta Apostolica & Epistolæ Apostolorum & Iustinus Martyr. Manus impositas

positas baptizatis nisi ab iis qui jus haberent conferendi cœlestia illa dona primis temporibus non apparet. Serius id introductum est in Episcoporum honorem, quo magis in Apostolicum jus successisse crederentur: nec causa aberat quam cæremoniæ illi velut naturalem diximus, precandi scilicet Deum, ut ei qui baptizatus jam fidem erat professus, ea largiri vellet quæ ad perstandum in fide, maximè in periculis gravibus, sunt necessaria. Baptismo accesserunt secundo & deinceps seculis multæ rerum imagines ad loca quædam sacrarum litterarum alludentes, ut mos fuit veterum non verbis tantum, sed & signis conspicuis loqui: ut lactis & mellis gustatio, aliaque passim obvia. Sed maximè placuit talibus signis ostendere quæ Christus corpore ægrotantibus exhibuerat beneficia, iis paria in animo præstari ab ipso credentibus, & fidẽ profitentibus aperiri oculos mentis, patefieri aures, morbos auferri, Satanæ potentiã infringi. Hinc exorcismi, hinc epphatha, hinc insputatio, hinc & oleum Christo & Apostolis ejus eorumque adjutoribus circa corporis

poris morbos usitatum, ut Marcus & Iacobus testes sunt. Non satis id visum posteris nisi & fragrantiori quadam unctiōe ostenderent Christianos à Deo lectos & Reges & sacerdotes. Itaque hæc unctiō nec ulla alia subsequens, baptismo accessit, apud Græcos perpetuo, & nunc etiam, in Occidente diu: nec minùs à presbytero qui baptizandi jus ab Episcopo & presbytero haberet, quàm ab Episcopo fuit exercita. Quidni, cum omnia quæ Episcoporum erant, facerent & presbyteri Episcoporum concessu, nec ulla re Episcopus à Presbytero differret nisi sola ordinatione presbyterorū, ut disertè testatur Hieronymus, cui consentit Chrysostomus, *Μόνον τὸν χριστοῦν* dicens *ὁ ἐπίσκοπος καὶ πλεονεκτεῖ*: quanquam etiam ad ordinationem concurrisse manus presbyterorum non tantum illo Pauli ad Timotheum loco docemur, sed & veteri canone Africanarum Ecclesiarum moris antiqui supra cæteras retinentium. Ut ad Canonem Arausicanum veniā, non video quid in Sirmondum tam acriter insurgat Aurelius, sine is unus est homo, seu, quod magis credo, con-

constans ex plurium contributa opera, alioforte bonarum litterarum & eloquentiæ subsidia, alio Ecclesiasticæ notitiam historiæ, alio spinosam illam de Schola Theologiam conferente. Pæne Sirmondo dixeram Ἀτὰ γέρον μάλα δὴ σε νέῳ τέρεσι μαχηταί. Sed nec ipse se deserit homo viridis adhuc senectutis, & ad Hieronymi exemplum, bos lassus fortius figit pedem. Ego verò Sirmondi non tantum bonam fidem hac in parte agnosco, sed & lectionem verissimam credo, auctoribus antiquis codicibus canonum illorum & collectionum trium; adversus quæ instrumenta, adferri traditionem Ecclesiæ ab Aurelio miror, cum in hoc genere mores & pro temporibus & pro locis fuisse varios ipse agnoscat. Inferendi negativam tot libris nulla scriptoribus fuit causa: auferendi eam Romanis correctoribus eadem quæ sæpe: ne quid appareret dissonum à Romanis moribus, quo omnia traducere velut in Imperii sui Argumentum ingens illis semper studium fuit: quod apud Gratianum mirum quoties appareat. At Innocentii ævo notum Chrisma duplex, sed nempe Romanæ

mæ & vicina illi Italia: in Gallia nondum nec nisi post illum Arausicanum Canonem. In hoc ergo sicut Sirmondus me plane sibi habet assentientem, ita in eo permittam mihi non nihil à curatissimo ejus judicio discedere cum delet illud *dico & præjudicans* interpretatur *nocens*, cum ea vox à Bartolo, ni fallor, & Baldo demum tam originis suæ alienam significationem acceperit. Maneat ergo *non præjudicans quicquam dico*, ut ea vox sit primi Episcoporum, ut sæpe alias, quem consensu secuti sint cæteri: hoc sensu ut significet se quidem non necessarium existimare Chrisma alterum, neque tamen damnare se Ecclesias alias, puta Italicas, quæ jam more diverso uti cæperant: quomodo & in Concilio illo Africano quod Cypriani ætate convenit, legitur, *neminem judicantes aut à jure cõmunionis aliquem, si diversum senserit, amoventes*. Hæc quanquam vera arbitror, tamen si recte expendantur illa quæ ipse Aurelius de rebus nec vetitis nec prohibitis differit, non mirum si in iis alibi atque alio tempore alii fuerint mores, non erit causæ satis, cur tantis animis tam odiosis illationi-

tionibus ista quæstio tractaretur. Nā etiam si aut baptizatus nunquam ungeretur aut ungeretur tantum baptis-
mi tempore à baptizante etiam pres-
bytero, adde, etiam si nulla subsequeretur manuum impositio, donis illis quæ per manuum impositionem conferebant Apostoli, pridem cessantibus, non idè periret honos præsidentię Episcopalis, quæ tunc etiam in Ecclesia fuit cum Episcopi & Presbyteri nomen indiscriminatim usurparetur, & cum præsidentia illa non Electione, quæ Alexandriæ primū fieri cæpit Marco mortuo, sed participati confessus gradu deferretur. Sicut autē immanis est Jesuitarum in illis scriptis irreverentia in Galliæ Episcopos, in Theologos Sorbonicos, ita & mihi Aurelius interdum sufflaminis egere videtur. Nam quorsum tantus Suarezii contemptus, hominis, si quid rectè judico, in Philosophia, cui hoc tempore connexa est Scholastica Theologia, tantæ subtilitatis ut vix quenquam habeat parem? Quid attinet Molinistarum nomē Societati toties objicere, cum si quid Molinæ exciderit periculosius, id posterioribus Iesuitarum, præcipuè Lessii scriptis

scriptis sit castigatum. Neque verò non nihil etiam ab illa sententia periculi est quæ cum Concilio Valentino, laudante Aurelio, statuit *quorundam salutem Deum nolle, si illi quidam nudè ut homines spectentur*. Hæc sunt quæ apud te ea libertate qua colloqui inter nos solebamus, deponere libuit; in hoc maximè ut videres ea quæ misisti, à me & lecta & non nihil perpensa. Ad virum omni laude superiorem Hieronymum Bignonium, cujus amicitia ubique me vendito, scriberem nunc quoque, sed cum Epistola ipsius aurea sanè & animi unde profecta est puritatem præferens, sententiam meam de Clementis Epistola quæ in Anglia prodiit, expetat, eam autem nondum acceperim, sed expectem in dies, malui quod illi debeo responsum differre quàm otiosis vocibus sanctissimas illius occupationes interstrepere. In Germania cogor iterum dicere non optimo loco esse res Protestantium, dubia Saxonis fide & auctis opibus Cæsareis accessu copiarum quas per Alpes huc Fria infudit. Hagæ de novo fœdere inter Regem Christianissimum, Suecos & Batavos agitur, sed
len-

lentum est negotium. Interim Lipsia aliisque ex urbibus ingens est habitantium fuga. Tædet illos toties pilam partium fieri. Quò evasuri sint Lotharingi amores, omnes intenti expectamus. Wibio gratias ago quòd mei memoriam non exuerit. Domino Des Hayes oblivionem pro magno bono opto. Tertullianum Rigaltii videre & ego & qui te officiose salutat Lindembrogius optamus; & ipsi ut eam vitam eligat quæ illi suavissima erit. Suavem autem illi nullam futuram puto sine litteris quibus natus juvandis. Scherbii Peripatetica, at quantillum pro tot tuis donis, mitto: utinam possem & Caselii Epistolas ad Doctos, sed nondum prodiere quanquam promissæ: certe hîc non parent: nisi sciscitatum in mercatu Francofurtensi qui per hos bellorum æstus miserè friger. Caselium à te quanti meretur, fieri gaudeo; valuit iudicio, nitore dictionis & quod præcipuum infusæ virtutis studio. Malemaisonii in me benignitatem nunquam dignè meminisse possum, nec fidam illam amicitiam Præsidis Lussonii. His & qui alii nostri vivunt memores, si meo nomine

mine salutem impartias, meaque ipsis debita offeras officia, facies quod soles, id est me benefacto obstringes. Vale Optime Senex. xv. Octobris, cIo Io c xxxiii.

Notæ meæ ad Euangelia tantum abest ut perfectæ sint, multa quæ addam habeo, sed ipsas non habeo hic, nec cæteras Schedas meas. In monte Domini providebitur. Rogo ne ægre feras commendari tibi has litteras ad Petitem & ad Dorum.

CXLVII. *A La Fontaine.*

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Quando, Vir Amplissime, amare me perseveras, rerumque mearum curam gerere, nihil aliud nunc quidem quod significem habeo, nisi Hamburgi in hunc diem me subsisterra; hoc tolerabiliore sorte, quod & uxor huc advenit, meis adversis semper levamen. Ostendant se nobis aliqua, de quibus quid potissimum sit eligendum, nondum despeximus. In eo tamen sumus, ut brevi constituamus aliquid, ne diutius pendeamus, divulsis familiæ membris. Res Cæsaris reflorescere incipiunt. Nam Silesiam,

siam , à Saxonis derelictam, quos omnes ad tutandos fines suos revocavit Elector, ab aliis vix defensam, non incurfavit tantum, sed suam fecit Fridlandius : inde captis Brandenburgici agri præcipuis urbibus Pomeraniæ, & pridem desponsæ sibi Meclenburgicæ regioni, qua ad mare Balticum patet aditus, imminet, dum Suecorum vim in locis propius Rhenum Fera retentat. De pace multi sermones, conciliatorem offerente se Dano : sed hætenus finire. Novum vectigal à Cæsare & maiore parte Electorum concessum Dano in Albim, magno Hamburgensis civitatis malo, nostrates hætenus excitavit, ut literas ad hanc vicinasque urbes scriberent, hortantes bono ut sint animo, &, quod hætenus obtineri nequirit, inter se concordet. Non magni hæc ponderis sunt apud homines hos, qui ita credunt, nisi induciæ apud nostrates fiant, quas ipse Hispanus, fiducia Austriacæ per Germaniam fortunæ minus jam appetit, certè non admodum caro emptas velit, non tantum otii nostratibus à re sua fore, ut in Danum verbis res addant. Anglus & civitati huic &
Regi

Regi Daniæ suavior est ad depectiones
 veniendi, sed & hoc hucusque, nullo
 exitu. In Tileno magnum amicum
 uterque amisimus. Tamen illi gra-
 tulandum est, quod à sua carnificina
 vel sic est liberatus. Filium tuum,
 quanquam non dubito sponte sua be-
 ne currere, tamen, & ego, ut voluisti,
 incito. Tibi, tuæque matronæ ac fa-
 milia ut ex animo succedant omnia,
 opto ego, optat mecum uxor. $\frac{6}{16}$. No-
 vemb. Anni c l o l o c x x x i i i.

CXLVIII. *Pictavium.*

LVD. AVBERIO MAVRERIO
suo Salutem.

A Pud Pictones jam te esse intelli-
 go, Nobilissime Juvenis, in urbe
 tum rebus aliis, tum studiis etiam flo-
 rentissima. Injuriam tibi faciam, si te,
 quem diligentem Lutetiæ cognovi, in
 urbe otiosorum nutrice, nunc exci-
 tandum putem, iis agentem in locis,
 quorum ipsa species & tot aliorum
 exempla non ad continuandum tan-
 tum, sed ad duplicandū, si fieri potest,
 cursum, te invitant. Sed planè rogo,
 quod dicere multis soleo, verissimum
 S credas,

credas , nihil esse homine nobili dignius quam cognitionem juris. Primum quidem ejus quod omnes homines hominibus , & gentes gentibus sociat ; deinde verò patrium , cujus partem non exiguam facit jus Romanum à plerisque populis adoptatum , per se quoque supra omnia civitatum jura dignissimum nosci , ut quod perfectum excultumque sit experimentis tam magni tamque diuturni Imperii. Quicquid à Decemvirum tempore ad Iustiniani usque tempora viri maximo & judicio & sanctitate morum & eruditione præditi , ad firmandam illam civilem societatem reperire potuerunt , id omne in Digestis primum , deinde Codice & connexis ei libris continetur. Tam evidens denique est ejus juris in plerisque partibus , iis maxime quæ ad contractus aut damnum injuriâ datum pertinent , æquitas , ut ad quos populos Romana arma pertingere nunquam potuerunt , ut in Poloniam vicinasque gentes , eò leges Romanæ sine vi ulla , justitiæ suæ vi triumphantes pervenerint. Ego si propius abessem , offerrem tibi adjutricem

cem operam , nunc longius diffusus
vota fida contribuo : atque sic te vo-
lo credere , non iis qui te sanguine
contingūt , lætius unquam futurum
quam mihi , si quando emensus illa in
quibus nunc vectaris spatia virtutis,
ea terecta via ad honorum meras per-
ducant. Vale Nobilissime Maure-
ri. Hamburgi , xvi. Novembris,
cIo Io c xxxiii.

CXLIX.

*Lutetiam.**VV.AA. PUTEANIS Fratribus.*

Iuvenes isti Germani commendati
mihi à viris eruditionis fama floren-
tibus , è patria sua bello cum maxime
ardente in altæ pacis loca , id est in
Galliam, se conferunt : simul & quie-
ti suæ consulentes , & quærentes pro-
fectum ex virorum Literatorum, ami-
citia. Vobis igitur ante alios , hosce
adolescentes tradēdos existimavi , qui
mihi semper inter primos amicorum
fuistis , & nunc prope restatis soli,
Rigaltio Mediomatricos , Salmasio
Lugdunum, Tileno in vitam traducto
meliolem. Pluribus uterer verbis, nisi
scirem id à me peti quo vos sponte

S 2

fert

fert bonitas vestra. Hamburgi. $\frac{9}{19}$.
Novembris. c l o l o c x x x i i i.

C L.

Lugdunum.

C L. S A L M A S I O S.

GRonovius, qui has à me litteras
impetravit, est omnium bonarum
litterarum amans: profectu magno,
certe pro gentis captu: nec dubito quin
ad solidam frugem pervectura sint ejus
studia, si bonum nanciscatur ducem,
quem cum à me sibi monstrari posce-
ret, statim illud Homericum in men-
tem venit,

Πῶς ἄρ' ἐπεί' Ὀδυσῆϊ ἐγὼ θεῖοιο λα-
δοίμεν;

Itaque Lugdunum ille, Salmasii vel
maxime videndi & fruendi causa pe-
tiit. Quod ut illi liceat, meas cum ip-
sius precibus conjungo. Dolori mihi
fuit cognoscere, minus adhuc prospe-
ram tibi esse valetudinem. Spero fu-
turum ut cælo quanquam asperiori
assuescat corpusculum, minusque tibi
displiceat Batavia nostra. Idem tibi
tuæque matronæ mea optat, & omnia
vobis liberisque vestris felicissima.
Hammaburgi. 18. Martii. c l o l o c
x x x i v.

L I.

V. A. PETRO PVTEANO, S.

CLI.

Lutetiam.

Procestria Anatomica, Vir Clarissime, quæ expetiveras mitto, dignum sanè & lectu librum & consideratu. Alterum de quo scripseras si ex mercatu Francofurtensi accepero, mitam ubi primum potero. Rigaltio pro Teutulliano plurimum debeo. Editio est elegans, notæ breves, sed exacti iudicii, &, ut monueras, intersparsa libertate: præfationes nitidæ & cultæ. In Germania bellum omnes tales cogitationes aufert, & pacis quantum video spes adhuc tenuit, tantum est bello fruendum. Salmasius ad me scripsit hoc vere experturum se an possit restitui lapsa valetudo; si nihil proficit, repetiturum Galliam. In Hollandia nuper unus & Medicus & Senator proposuit eruditæ quæstionem: *Sitne finis vitæ hominis cuiusque definitus decreto divino?* qua de re plurimi non admodum consentientia rescripserunt, quæ edita puto. Ad vos quoque pervenient. Salmasius jam Typographo dederat suam quoque super hac re sententiã: aut potius omnis generis

neris Philosophorum ac Theologorum placita : sed cum videret incallescere certamen, subtraxit sua. Puto & apud vos non defuturos viros rerum divinarum humanarumque peritos, qui sua quoque cogitata proferant super quaestione antiquitus apud omnes propè gentes agitata. Hæc curæ quibus suo arbitratu disponuntur tempora. Mihi satis erit gaudii, si cognoscam bene valere ac rem gerere Bignonium, Luffonum, Cordesium, amicosque alios, imprimis verò Thuanum, cui me commendo quantum possum. Vale cum fratre & congerionibus. Hamburgi. 26. Aprilis, cIo Io c xxxiv.

CLII.

Lutetiam.

V. R. IO. CORDESIO, Canonico Lemovicensi.

E Pistolam meam, Vir optime, quam Emenfe Octobri scripseram, & rectè ad te pervenisse, & tibi sine tædio cum longa plus satis esset, lectam ex litteris tuis Aprili mense ad me datis, sed quas sine demum Iunii ab uxore Hamburgo huc Francofurtum missas accepi, lætus intelligo. Ego sicut dili-

diligentiam tuam indisquirendis Ecclesiæ ritibus magni facio, ita plerosque illos ritus de quibus agitur, non per omnes Ecclesias ab initio pari modo receptos videre satis mihi videor. Hic extra Mercatus tempora non credas quanta sit liberorum, præsertim variorum inopia. Sed cum hinc ante mercatum me arbitrer non abiturum, vult enim regni Suecici Cancellarius opera mea ad res non leves uti, id tempus ubi venerit, labori non parcam ut videre possim Dubia Evangelica Spanhemii, nam Usserii librum jam vidi. Clementis ad Corinthios Epistolas nunc demum accepi. Volo eas legere sæpius, & aliorum quorundam librorum lectionem adungere, quò rectius judicem, tandemque V. A. D. Bignonio, cui pridem de hac re debitor sum, aliquid respondeam, Vale Vir præstantissime, cum Thuanis, Puteanis, amicisque aliis. Francofurti. 26. Junii. Clō Io c xxxiv.

V. A. G V L I E L M O L V S S O N I O,
Curie Monetariae Praefidi primario.

Multum benignitati tuæ debeo,
Vir Illustris, quod cum à me
responsum ad literas antehac missas
non expectare tantum, sed & exige-
re potuisses, ultro iterum me, & qui-
dem liberali epistola, compellas. Ego
jucundissimam anni partem magis et-
iam quàm antehac amavi, amo, cum
tibi valetudinem à febribus vexatam
restituit. Non dubito quin hoc expe-
rimento monitus omni vi pugnatu-
rus sis adversus illum Saturnii sideris
humorem, nec medica tantum ope,
sed & dulcibus amicorum alloquiis &
lectione id genus librorum qui ani-
mum delectando, eo ipso & corpori
consulunt. Mihi adversus fortunæ sæ-
vitiam solatium vel maximum est,
amicos quorum conspectu frui non
datur, fidei memoria recolere, quos
inter nisi tibi in animo meo locum
servari credis principem, valde aut me,
aut te ipsum ignoras. Jam sum Fran-
cofurti, eò vocatus non semel à viro
cuivis veterum comparando Suecici
regni

regni Cancellario, qui me in umbra
literaria delirescentem in lucem res-
que magnas vult protrahere. Ego ve-
rò nihil magis metuo quam ne opera
mea tanti viri conceptæ de me spei
minus respondeat. Morinum videre
memini, ipsiq; & sæculo gratulor si rem
diu quæsitam ad liquidum deduxit:
quo nomine sciat sibi deberi ex publi-
ca pollicitatione Ordinum Fœderato-
rum decem & octo Florenorum mil-
lia. Apud nostros multorum hæte-
nus in ea investigatione irritus labor
effecit, ut nugator quidam Amstelo-
dami insigne suspenderit quatuor hæ-
resium, ita vocans opiniones de longi-
tudine certò designanda, de lapide
Philosophorum, de perpetuo mobili,
& de quadrando circulo. Quo autem
desperatior fuit hæc inquisitio, eo
major erit & repertori gloria, & vo-
luptas lectoribus. Dignus est rex ve-
ster cujus tempora non Imperii tan-
tum, sed & ingeniorum prolatis fini-
bus clarescant. Blanditur sæpe nobis
fama de restituta domus regiæ cōcor-
dia, sed evanidum hætenus id gau-
dium fuit. Scriptiois argumentum
de quo mones, egregium est, & tale

S s

unde

unde nobilissimis etiam ingeniis nobilitas possit accedere, sed ea curalibrarias divitias desiderat. Ego autem libros huc attuli nullos, & longè mihi sunt subsidiariae opes ex Thuani, & Cordesii bibliothecis. Illud mea fide credas velim, quod apud omnes profiteor, ita me Regi optimo, Gallicaeque gentis comitati obstrictum, ut occasiones referendae pro nostra copia gratiae nisi, non dixero, arripiam, sed quæram semper, ipse mihi sum displiciturus. Tibi verò, Vir Illustris, ut alijs nominibus verustis, ita & hoc recenti sum debitor, quod iudicii tui favore me summis viris æquaverit, stadium monstrans, in quo currere nisi eruditionis principes non deceat. Vale. Vir maxime, cum amicis omnibus. Francofurti, xxvi. Iunii
 1613. Po. c. xxxiv.

CLIV.

Lutetiam.

Viro Amplissimo HIERONYMO BIGNONIO, *in supremo Senatu
 Parisiensi Advocato Regio.*

E Pistolæ quæ Clementis ad Corinth.
 Inscribitur, Vir Ampliss., ab Anglis

glis promissam mihi jampridem, cum Hamburgi frustra diu expectassem, nunc demum, postquam Francofurtum veni, viri maximi Suecorum Regii Cancellarii vocatu, à familia Anglicani Legati accipio. Nolui vero ad moram hanc sine mea culpa natam, aliam adjungere, quamvis nec literæ tuæ quibus responsum tamdiu debeo, essent ad manum, neque librorum quos inspectos vellem, copia. Quod unum potui, epistolam illam legi, relegiq; aliquoties, & omnibus quantum mearum est virium, expensis, aliter existimare non potui quin hæc sit eadem quam legit Photius, cujus tempore cum extiterit, non mirum est si ad nostra tempora in sanctioribus libris servata fuerit. Neque verò causæ quicquam video cur aut illa quæ Photius legit, non eadem sit cum ea quam Hieronymus, & ante eum Clemens Alexandrinus, propiusque Clementis Romani tempora Irenæus, habuerunt: aut cur illi alius dandus sit scriptor quàm is ipse Clemens Romanus, quod tanto consensu ab omnibus proditum est. Non loca tantum omnia quæ ab antiquis adducuntur, hic apparent,

rent , sed & res ipsæ quas observat Photius , & quod maximum , character Hieronymo dictus ad illum qui est in Epistola ad Hebræos accedere. Cujus causa non alia est quàm quòd hic Clemens, ut & Lucas , & quisquis ille est scriptor ad Hebræos Epistolæ , antequàm Christianifient Græcum sermonem ex eruditis auctoribus hauserant , cujus nitor , ubi non aliena dicta aut ex Sacris literis deprompta verba suis inserunt , sed liberiori dictione utuntur , facile cognoscitur. Hinc illæ voces, μεγαλοπρεπές, ἀπρωπολήπιως, ῥιψοκινδύνως, αὐτεπαίνετος, ἐργηπαρεκίτης, ἄξιαγάπητος, μωμωσκηπεῖσθα, ἐτεροκλινές, ἐτερογνώμων, & quo Lucas quoque utitur αὐτοφθαλμεῖν, aliaque similia : & ipse sermo non ut ἐβραϊζέσιν in minutias concisus , sed largius fluens. Nam & lectum ab illo Euripidem & Sophoclem ostendunt sententiæ ex illius Phœnissis , hujus Ajace translatae. Accedunt Iudicia non simulatae vetustatis. Quod de Christo semper loquitur non ut posteriores πλατωνικώτερον, sed simpliciter planè, & ut Paulus Apostolus solet : Alia quoque dogmata postea subtilius explicata

plicata tractat ἀφελέσερον, & vocibus κλήσεως, κλητῶν, ἐκλεκτῶν, sensu planè Paulino, utitur. Quod in Veteris Instrumenti locis purissimam neque adhuc interpolatam sequitur Septuaginta Senum versionem. Sed nec illos spernit Hebræorum libros, qui secundum vetus Instrumentum apud Christianorum antiquissimos auctoritatem habuere. Quod verbis rebusque utitur desumptis ex iis quæ Paulus, Petrus, & ille ad Hebræos, scripsere, non etiam ex illis libris quæ Euangelia nos vocamus, quæque post Epistolas prodierunt. Quod dicta quedam usurpat non scripta, sed ut memoria recente per manus tradita: Quod nusquam meminit exsortis illius Episcoporum auctoritatis quæ Ecclesiæ consuetudine post Marci mortem Alexandriæ, atque eo exemplo alibi, introduci cœpit, sed planè ut Paulus Apostolus, ostendit Ecclesias communi Presbyterorum, qui iidem omnes & Episcopi ipsi Pauloque dicuntur, consilio fuisse gubernatas. Nam quòd ἀρχιερεῖα, λούιταις & λαϊκῆς nominat, omnia ista nomina non ad Ecclesiam, sed ad Templum Hierosolymiticum pertinent;

nent; unde infert omnia certo ordine
 agenda. Si Judæis, tanto magis Chri-
 stianis. Tempus ipsum quo scripta
 est hæc Epistola, ego ad finem Ne-
 ronis, aut certè ad eos annos qui Ve-
 spasiani imperium antecesserunt; re-
 feram. Nam oblationum meminit
 quæ in templo ex lege fierent, sicut
 & ad Hebræos scriptor, post cujus
 epistolam hanc scriptam credo: eo-
 que fieri ut aliqua inde sumpta suæ in-
 texuerit Clemens. Mirum videri pos-
 sit dissidia ista Corinthiorum Chri-
 stianorum ad vim usque &, ut loqui-
 tur, bellum, id est rixam, progressa,
 nisi & de aliis ex Hebræa gente Chri-
 stianis similia commemoraret in epi-
 stola Iacobus. Ex iis autem quorum ad
 vim usque progressa erat animi impo-
 tentia, quosdam à Magistratibus in
 carcerem datos, non est quod mire-
 mur. Neque enim de nihilo est quod
 Ponticis Christianis scribens Petrus
 tam sollicitè eos monet, *μὴ γὰρ τις ὑμῶν
 παχέτω ὡς Φονὸς, ἢ κλέπτης, ἢ κρηγ-
 ποίος.* Hæ sunt causæ cur hanc ego
 Epistolam non modò genuinam arbi-
 trer, sed & nulla in ea manus adulte-
 ræ vestigia agnoscam. Alteram Epi-
 stolam

stelam cujus fragmentum additum est quanquam Clementis & ipsa in libris nonnullis nomen prætulit, non esse tamen ei tribuendam, etiam veteres judicarunt: quorum auctoritati accedit characteris diversitas. Neque tamen dubito quin primi sæculi sit opus, scriptum ante constitutum Ecclesiarum consensu canonem, & fortè alterius alicujus Clementis. Hæc quæ mihi visa, eadem libertate qua colloqui tecum mihi concesseras, ad exactissimum de rebus omnibus judicium tuum, Vir omni ex parte incomparabilis, defero; planeque mihi credas velim, virtutum tuarum imaginem semper mihi ob animum versari, quas si vel longo intervallo detur subsequi, fatis mihi fœlix in quavis fortuna videar. Francofurti, 17. Julii, 1610. CXXXIV.

CLV.

Lutetiam.

V. A. JACOBO PUTEANO.

NON miror, Vir Nobilissime, veteres me abs te accepisse literas, quippe quæ scriptæ Maii die duodecimo, Julio demum mense & quidem affecto ad me pervenerint cum magno

gno illæ ambitu Hamburgo, ubi esse putabar, Francofurtum ubi nunc sum, advenerint. Causa mutandæ sedis fuit Vir nostro sæculo maximus, Suecici Regni Cancellarius, qui & literis valde honorificis me advocavit, & benignitate summa excepit. Non tam longe ab amicis Lutetianis absum ut non eousque excurrendi sperem copiam fore. Interim lætum erit cognoscere non modo quomodo vos & Thuana Domus & congerronum cohors valeatis, & quomodo res Regis regni-que procedant, quibus, ut debeo, omnia opto maxima. Est quod gratulemur & promotos per Lotharingiam Elsatiamque fines & cum Batavis fœdus ex sententia confectum, & nascentes citra ultraque Alpes, & in ipsis Alpibus occasiones quas in Francici nominis gloriam vertant non alias majores Regis exercitus. Quod hic maxime optatur, est, ut detracta persona palam hostilia induatis in illos quorum potentiam tam diu sub causæ alienæ nominibus carpitis. Abiisse spem quæ affulserat restituendæ in regiam Domum concordia, idque artibus factum Hispanicis intelligimus: quod

quod ulciscendi securitatiq; suæ simul
ac publicæ consulendi rationes Cardi-
nali inter eminentissimos eminentissi-
mo non deerat. Conventū hunc more
Germaniæ cunctabundum ultro etiam
turbat, qui non ad implendum sed ad
explorandum conventū Legatos suos
misit, Saxo. Nam & Magdeburgen-
sium ditionem, quam Sueci armis pe-
perere, filio suo repetit, & omnes ami-
citas externas ut incommodaturas
Imperio suspectat, & oraculum Do-
ctoris Hoiï consuluit responsumque
accepit, Impium planè fore si Luthe-
rani Sacrorum suorum impetrent li-
bertatem, ideo tantum sperni pacem
ut Calvinii Sæctatoribus bene sit. Quã-
to rectius Galli vestri, qui paci seu
bello pariter se adiutores promittunt,
simulque & Saxonis & Suecorum &
Romano-catholicorū negotia agunt,
Calvinianis verò Principibus insu-
per magnas mercedes dant annuas.
Et hæc quidem Francofurti fiunt. La-
borat interim graviter obsessa & præ-
munitionibus in partem exuta jam
Ratisbona, justo ferius eo adventuris
uti creditur, Wimariensi & Hornio,
si modò Cæsariani, quod & potue-
runt

runt & debuerunt facere, vallo castra sua tutati sunt contra vim externam. Nam ut Bannerii Arnhemiique copiae Silesiam incurfantes, etiam si prosperos vel maximè successus habeant, Cæsaris filium ab obsidione ad parandam novo Imperio gloriam expetita abducere queant, quis speret? Interim quam in partem detonitura sit illa ex Rheticis Alpibus procella *ἀπὸ τῶν ῥητικῶν ἀλπεῶν*. Ab Arschotii capite aversum periculum intelligimus, Capucino fratre deprecante. Interim satis magno illi stat officium suum in opprimendis seminibus defectionis Hispano venditasse. Omnia quæ votis expetijus fasque est, tibi, fratribus tuis & amicis opto, 17. Iulii, clō Io c xxxiv.

CLVI.

Lutetiam.

V.R. JOANNI CORDESIO, Canonico Lemovicensi.

Litteras & viri maximi Bignonii & tuas Wigbeo datas ad me non pervenisse haud mirū est, cum Hamburgum destinatae fuerint, unde & ego & tota familia mea satis longè absumus. Nam & uxor & filius & filiae Francofurti nunc omnes sumus. Interim

terim ad Bignonium litteras & in iis
 meā de Clementis Epistola sententiam
 misi per nobile Suedum quem jam ibi
 esse arbitror. Tibi pro litteris meis tam
 diligenter curatis gratias habeo, &
 pro iis quæ scribis super Aureliana cō-
 troversia. Scio non ignotum tibi quam
 laxè vocem *Sacramenti* veteres Chri-
 stiani usurpaverint, haud dubie eo
 vocabulo sæpe designantes etiam ri-
 tus ab Ecclesiis aliquibus institutos
 qui ad significationem aliquam mysti-
 cam viderentur non inidonei: neque
 id te latere, non minus manuum im-
 positionem quàm baptismum Aposto-
 licis temporibus sine unctiōe ulla ce-
 lebrata: neque verò quæ propria erant
 illorum temporum *ἁγισμοὶ* indulta
 per impositionem manuum nisi Apo-
 stolicarum, haud dubie ut illis quo-
 rū testimonio ἐξ αὐτῶν superstruen-
 da erat Ecclesia, inde fides minimè
 dubitanda, accederet. Appropinquat
 iam tempus mercatus, quod ubi ad-
 venerit, non committam quin legam
 Dubia Evangelica Spanhemii, rele-
 gam historiam Capelli, & fragmenta
 illa tum Polybii tam aliorum mihi
 comparem. Nescio an videris Georgii
 Calixti

Calixti præfationem ad editos à se libros Augustini de Doctrina Christiana & Commonitorium Vincentii Litinensis: Eiusdem de Cælibatu Clericorum opus, deinde & Epitomen Theologiæ moralis partem primam cum digressionem de arte nova. Probo viri iudiciũ & cum pacis amore conjunctam antiquitatis reverentiã. Gaudio ibi me esse loci, unde litteræ ad vos brevi tempore transire possint. Vale, Vir Reverende. Francofurti. 6. Augusti novi Cal. cIo Io c xxxiv.

CLVII.

Lutetiam.

V. A. IACOBO PUTEANO, S.

QUàm feliciter huc migraverim, Vir Nobilissime, tum aliis ex rebus intelligo, tum inde, quod literas à vobis accipio multò quam soleo recentiores: quales & illæ fuerunt quas 27. Iulii ad me dederas, pro quibus multum debeo: nam & benevolentis in me animi signa vivida continent, & quæ publicis in negotiis geruntur, eorum me ignarum non sinunt. Ego nunc Ratisbonam à nostris amissam tibi si nuntiem, ferus sim ut puto. Solent enim volare talia. Causa mali partim

tim ex tardis & sæpe circa minima di-
 strictis Germaniæ consultationibus,
 partim ex more vastandi agros, quod
 à Wimariensi contra hostem repertum
 in ipsum vertet, & fame copiis facta
 debilitavit eum in modum vires mili-
 tis, ut oppugnandis Cæsarianorum
 castris, quamquam vallo non circum-
 datis, impares essent. Periti rerum non
 tantum in hoc malo mali acceptum
 putant, quia in bonum converti pos-
 sit ad excitandos è veterno Germano-
 rum animos, ut diligentius rebus suis
 consulant, quod quò fiat felicius, eos
 quorum maxime res est in manu, Gal-
 licam non amicitiam tantum sed &
 opem respicere video. Certè nunquam
 in regno vestro, ut arbitror, aut Im-
 peria Regis adeò supra omnes exce-
 ptiones posita, aut tanta vis militum,
 aut tam facilis pecuniæ inveniendæ
 ratio, magna omnia ad socios suble-
 vandos præsidia. Pragam à Bannerio
 Arnhemioque captam præproperus
 rumor attulerat. Vicina loca ab ipsis
 teneri constat. Turcarum copiæ quò
 penetraturæ sint, arrectis animis ex-
 pectamus. Sed sive in Poloniam, bel-
 lo jam Russico per viginti & quinque
 anno-

annorum inducias liberatam, incumbant, eò minùs metuendus erit Polonus Suedis, si ad exitum labentes inducias bello mutare voluerit: siue in Hungariam Austriamque se injicient, Bannerio Arnhemioque occasionem rei agenda dabunt tristem quidem Christiano nomini, sed, ut nunc sunt tempora, non prætermittendam. Quæ per Tellinam vallem transierunt copiæ, quò abituræ sint, hinc Belgæ, inde Germani, speculantur, parati inter se auxilia mittere in eam partem quæ maximè laboratura est, quando satis intelligunt non posse gentem alteram sine alterius periculo vinci, bellaque duo quidem esse nominibus, cæterum in eventum unum conspirare. Thuano & Rigaltio rogo omnia officia deferatis meo nomine. Et vos & illos salutant mecum uxor, filius maximus & filiæ, quos omnes hic habeo. Salmasio spero æstatem hanc clementiorem fore, & ut est officiosus, plures illi pluresque indies amicos fore contra injustos æmulatus præsidium & solatium. Fragmenta Polybii & aliorum inter ea quæ à vobis ad instantem mercatum venient, avidus expe-

expecto. Vale cum optimis fratribus
& amicis. Francofurti, 7. Aug. novi
Calendarii Anni cId Id c xxxiv.

CLVIII.

Lutetiam.

V. R. JO. CORDESIO, *Canonico
Lemovicensi S.*

MUltis simul rebus, Reverende
Senex, me beavit vester Cramoi-
sius; nam & litteras à te attulit sanè
uberes, eoque ipso gratiores, & Bo-
dini scriptum manu librū legi dignissi-
mum, & de supellectile sua quam ad
Mercatum attulit, non pauca mihi
spectanda exhibuit, quæ spectasse ju-
vet: à Petavio Synesium & Rationa-
rium Temporum, Morini eruditas
dissertationes, tum Politica, Historica
& Mathematica quædam. Bodinum
in illo misso ad me opere agnovi, qua-
lem existimavi semper, hominem re-
rum quam verborum studiosiorem,
Latinitate utentem haud plane niti-
da, metricarum Legum pueriliter im-
peritum, Græcis litteris vix imbutum,
Hebraicorum morum ac sententia-
rum satis gnarum non ex interiore
linguæ illius cognitione, sed ex ami-
citiâ quam coluit cum doctissimis He-
bræo-

bræorum, quæ in illo *πληροφορίαν* eam
quæ in Christianis requiritur, non pa-
rum labefactavit. In historiis & testi-
moniis citandis video eum à vero sæ-
pe abire, neglectu malo credere, quam
dolo: quanquam interdum vix est ut
doli suspicionem effugiat. Cæterum
nihil mihi novi laboris ad augendum
de veritate Christianæ religionis li-
brum hinc impositum intelligo. Nam
si quæ sunt quæ solidamenta illa arie-
tent, quibus proprie Christiana fides
nititur, iis occursum à me arbitror
quantum lectori non pertinaci suffice-
re possit. Si qua vero sunt dogmata in
Christianismo late quidem recepta,
sed sine quorum exacta notitia Chri-
stiani esse possumus, ea ad meum il-
lud argumentum non pertinent. Ad
illud de quo jam per litteras contuli-
mus aliquoties, ut redeam, (libens
enim de rebus ejusmodi meas cogita-
tiones cum viris piis ac moderatè ju-
dicantibus qualem te reperi semper,
consocio) ego ita habeo: Unctionem
non manuum impositionis, sed Bap-
tismi comitem, itidem ut mellis & la-
ctis gustationem, & alia quædam, se-
cundi sæculi esse *ἐπιφύματα*: ex cā
nata

nata occasione, quod omnibus modis illorum temporum Christiani imprimenda animis crederent beneficia Dei maxima quæ per fidem in Christum, cujus professio in baptismo est I. Petri III. 21. nobis contingunt. Qua de causa, quæ Christus ejusque Apostoli in sanandis corporum morbis adhibuerant, ea & ipsi ad significandam animarum sanationem adhibenda cœsuerunt. Unctionem autem corporum malis pellendis usitatam & Marcus & Iacobus certi sunt testes. Accessit simile elegans allusio ad ipsum Christianorum nomen, & loca Scripturæ plurima quæ dona Spiritus sancti unctionem vocant, Ioh. 11. 27. II. Cor. I. 21. & alibi. Sicut autem in exteriori illa sanatione non in oleo solo, sed in tota actione, sic & interior sanatio toti actioni ascribitur, cui insunt, & animi præparatio, preces; quanquam mystica loquendi consuetudine symbolis tribui solet quod toti actioni symbolicæ debetur, ut multis locis & Prophetarum & Apostolicorum virorum testatum fit. Neque miror si qua ab Ecclesiis aut reperta aut à sensu exteriori ad interiori traducta symbolis

T bolicis

bolicis actionibus Christi mandatum habentibus junguntur, cum istas quoque symbolicas actiones non nisi ex medio Iudæorum usu Christus desumeret; apud quos & manuum impositio nota erat efficaciam qualiscunque divinam quæ ex precibus pro alio adhibitis sperabatur; quod nos docent & Hebræorum libri & loca Marci x. 16. Lucæ xviii. 15. Act. iii. ex quo uno communissimo ritu nata sunt nempe omnia quæ nunc stricte Sacramenta dici volunt. Nam & Nuptiarum *ἐλλογία* olim peragebatur impositis manibus, & nunc apud Christianos Abissinos ita peragitur. Librum de Scythis Bergeronis quanto cum studio lecturus sum, satis intelligis, quinoris quanti ego illius viri & diligentiam & iudicium faciam. Ego etiam nunc hic subsisto. Rerum Suedicarum & Polonicarum peritiores alii eo missi sunt quo missus à vobis est præsidis Memmii frater. Cramoisio si qua in re utilis esse poterò, faciam quod debere me non tuæ tantum commendationi, sed & ipsius humanitati intelligo. Alberii illa in Epistolam ad Romanos vidi, non & librum

brum alterum cujus indicium facis.
De iis quæ per amicum veterem no-
strum Wigbium miseras, nihil dum
nisi è tuis litteris cognovi. Vegetam
senectam & suaves amicitias tibi opto.
19. Sept. novi Calend. cIo Io c xxxiv.

CLIX.

BENI. AVB. MAURERIO, S.

Quanto affectu, Amplissime Vir,
& mea amplectaris, si non intel-
lexissem antehac, satis magnum mihi
testimonium præbuit Epistola qua
mihi viri prudentissimi rebusque actis
nobilissimi amicitiam gratularis. Uti-
nam tã Christiano Orbi utilis sit ope-
ra mea, quam ego ejus mala animo
misereor. Comiter tu & hoc quod eo-
rum quæ perpessus sum & te ostendis
memorem, & me immemorem non
finis:

— μετὰ γάρ τε ἐ ἀλγεσι τέρεπε) ἀνὴρ,
ὅς τις δὴ μάλιστα πολλά παθήη & πολλὰ ἐπα-
ληθῇ.

quorum utrumque in me convenit.
Potueram ego antehac advenisse ad
Illustrissimum Cancellarium Regni
Suedici & fœderis Evangelici guber-
natorem, tempore & his rebus & mihi

prosperiore. Sed ut ipsius magnus animus rebus duris magis inclarescit, ita nos quoque æquum est tanti Ducis exemplum sequi. Videtur laborantis Germaniæ spes posthac è Gallia pendere; quam utinam ratam præster Deus. Post amissam inter lenta Protestantium consilia Ratisbonam & Danubivvertam & infelix ad Nordlingam prælium, quo prostrati sunt ferme duo optimi harum partium exercitus, trepidæ Civitates in adventum ex Alsatia Ringravii, ex Westfalia Hafsii, Banerii è Bohemia ægre sustentant: commodeque evenit quod victores non in hanc partem incubuere, sed bifariam alii sub Hungaro Rege in Bohemiam, alii sub Hispaniæ Regis fratre in Belgarum fines abeunt. Sola Gallia vires habet quibus restitui fortuna partium possit. In Batavis quoque Bredæ obsidio prima res semper prosperas Principis Arausionensis retudit, sed elatus suapte natura Austriacorum animus, tantis verò rebus elatior, hoc ipso forte dabit nudum casui latus. Et armatam & togatam militiam liberis tuis opto felicem ac fortunatam meisque ut in tuorum exem-

exempla succrescant : quibus ego , si quando ita Deo visum fuerit , pro hereditate relinquam virorum bonorum amicitiam , tuam , tuorumque præsertim. Et mea Mater familias tuæ & liberi liberis , imo omnes nos vobis omnibus & optima precamur , & quicquid nostræ est opis , animo non personato deferimus. 20. Sept. novi Calendarii, cld Io c xxxiv. Francofurti ad Mœnum.

CLX.

Lutetiam.

V. A. JACOBO PUTEANO.

Quas ad me , Vir Nobilissime , misisti 25 Aprilis literas , eas cum optimis senis Cordesii Literis Cramoisii nostri manu accepi , cui si quid præstare boni potero , id & ipsi & vobis deberi censebo. Post Ratisbonæ jacturā secuta est Danubii verta : post hanc prælium infelicissimum his rebus , duobus optimis exercitibus prostratis , ita ut omnium fermè judicium sit , nisi viribus Galliæ restitui res non posse. Et bene evenit quod victores partim in Bohemiam , partim in Belgicos fines abiēre. Nam si hanc in partem vis illa & terror incubuissent , con-

T 3

ventus

ventus hac in urbe tamdiu tracti finis
fuiſſet plane turbidus; nunc cum ali-
qua ſaltem concordiaſpecie diſceſ-
ſum eſt, reſque permiſſa directori &
manentibus heic adſeſſoribus. Ego
fratrem regium à multis deſeri non
miror, ſatis intelligens quàm alienum
ſit à Gallicis animis ſuo periculo &
regii ſanguinis obtentu res agere Hi-
ſpani. Si tamen ille aliquid movet, ha-
betis apud vos profugos Belgas prin-
cipes per quos vos ulciſcamini. In Ba-
tavis Breda adventu Marchionis Al-
tonæ exempta obſidio, in Flandriam
terra marique. tentamentum,
Trajecti ad Moſam lubricus ſtatus
multum hebetant rerum diu proſpe-
rarum claritatem. Sed & ibi non mi-
nus quam hic remedium malis à ve-
ſtra magnitudine opibusque ſperabi-
tur. Adverſus Lotharingum videmini
mihi non multo aliter agere quam is
qui, cum trabe caput alterius percuſ-
ſiſſet, ei ſibi ut caveret inclamabat.
Poſt vim non deerit juris ſpecies. Bau-
giæo ſucceſſorem Hagæ fama deſti-
nas Sancto-Stephanum, cum antehac
Charnaſſæum credidiſſent plerique.
A Salmaſio de re Veſtiaria librum ubi
habe-

habebimus, tecum censeo non inspi-
ciendos nobis ejus argumenti alios,
ita ille omnia cum pulvisculo solet
corradere. Uxor Liberique nostri pro
sui memoria gratias vobis agunt, pro-
spera; Domui vestræ precantur om-
nia. Baronein Skyttum vobis iterum
commendo. Francofurti ad Mænum,
21. Sept. novi Calend. cId Id c xxxiv.

CLXI.

Lutetiam.

V. A. IACOBO PUTEANO, S.

Nobilissime Vir. Gratissimæ mihi
fuerunt, ut omnia abs te hæte-
nus, ita & litteræ quas decima Octo-
bris ad me misisti, hoc tantum dolen-
ti quod serius ad me, Magūtiaci nunc
agentem quàm oportuerat pervene-
runt. Verum est quod scribis me in
hanc partem venisse postquàm inde
abire bona fortuna cœperat. Respe-
xit nos illa tamen, cū post Ratisbo-
næ & Danubii vertæ factum damnum
nihil memorabile à Cæsarianis latè
agros tenentibus gestum est, nisi quòd
post ignobilia oppidorum Suinfortum
& Urbs Wirtzburgum, quam Germa-
ni Latine, ut festive ὀνομαζοῦσιν,
Herpibolim vocant, sine arce in eo-
rum

T 4

rum

rum venerunt potestatem: Levia sane tantæ victoriæ præmia, cujus jam fructus Hanovia, Franconofurtum, Maguntiacum, Augusta, Norimberga, Ulma aut male volentium aut pavitantium rumoribus destinabantur. Hæc prima est post res tam malas gratia, quæ Regi Christianissimo debetur, quod, dum ipse bellum non facit quidem, sed ostentat, ipsum illud Ambiguum Cæsarianorum consilia suspendit, neque eos finit ea facere quæ sine externo metu facturi fuerant. Interim dies & imminens hyems magnis conatibus adversa dant spatium victis recolligendi animos, recolligendi vires. Non spernendas heic prope nos copias habet Dux Bernhardus Wimarïensis, Bannerius non longe à Thuringia ducit venientem è Bohemia exercitum. Hanovienses quotidianis excursibus oppidum suum captivis implent. Ipse Hungariæ Rex Gallorum vicinitatem evitans Heilbrunæ se tenet, nec inde longè sub Gallatissio pars copiarum major, ex quo Hispani cum auxiliis sub Hispano Cardinali in Belgicos profecti fines non modico metu Germaniam liberaverunt. Forcius

eius & Bresæus neque hostilia in Cæsarianos cæptarunt, neque Rhenum transferunt. Spes est impetraturos majora Legatos qui apud vos sunt à Germanico fœdere, & quidem prope diē, quando cunctationem qualem experiuntur Batavici Legati res heic præcipites non ferunt. Pirnæ quoque Dresdam colloquuntur Cæsaris & Saxonis Legati, incerto exitu, nisi quòd rerum periti nisi spes armis aliunde magis affulgeat, pacem magis si non omni Germaniæ, certè Saxoni augurantur. Est autem periculosum tam male cohærenti corpori omne dissolutionis initium, ut non suapte vitatum, sed & exemplo nocens. Et qui nuper Francofurti fuit Conventus quanquam specie concordiæ discessit, introspicientibus tamen aperuit æmulatus & suspiciones & consiliorum diversa, quæ utinam ignota sint Cæsarianis: sed nota sibi esse ostendunt dum singulis ac præcipuè civitatibus tentamenta adhibent non damnosæ pacis si pacem separent. Cancellarius vir ut prudentissimus, ita fortissimus, retinet quidē ut semper magnum animum, sed qui ut tot morbida susten-

T S

ter,

ret, magnis auxiliis eget. Regi vestro
eam manere mentem ut à Religionis
controversiis causas fœderum discer-
nat, multis gaudendum est. Deus, cui
haud dubiè sincera ejus pietas cordi
est, scelerata in ipsius salutem consilia
inauctores vertat. Propinquam vo-
bis esse aulam ob id quoque lætus in-
telligo, quod de Regis & lateri ipsius
hærentium vita ac valetudine nuntios
habebimus & certiores & recentiores.
Est heic Regis Legatus D. Fequie-
rius, Vir armis consilioque egregius.
Expectatur præterea Lagrangius re-
rum Germanicarum periti ambo: ca-
lidior hic; ille prudentia ac comitate
supra militem laudatus omnibus quos
novi, etiam illis quorum rationes à
vestris discrepant. Ego eorum ami-
citiam ut debeo, facio maximi. V. A.
Bignonio & officiosissimo Pelleterio
multum debeo, quod, cujus præsentis
commoda curarunt enixè, ejus etiam
absentis memoriã colunt. Illis, Thua-
næ, vestræque domui omnia opto
prosperrima. De Sancto Stephanio
jam intellexeram, ut & hoc non opti-
me ei antehac convenisse cum Char-
nallæo. De fratre Regio docuit me
quæ

quæ post tuas litteras evenere D. Fe-
quierius. Ἀποκαταδοκῆς μὲν quorū usu-
rus sit consiliis & quid facturus de ma-
trimonio. Hic ipsius reditus, ut spe-
ramus, belli apud vos civilis in præ-
sens semina, in posterum & spem om-
nem præsciderit. Valete Amici omnes.
Maguntiaci. 30. Octob. novi Calen-
darii, c I o I o c xxxiv.

Gustavus Hornius multam Regis
Hungariæ humanitatē expertus, nunc
Ingolstadii asservatur, valde heic de-
sideratus prudentibus, quibus mos
plus ponere in Duce quam in exerci-
tu. Ego quò magis res Germaniæ ac
præcipuè civitatum statum video, eo
habeo certius, salutis nihil esse nisi
Regis aperta ad bellum societas aut
eiusdem auctoritate ad pacem, non
jam dico æquam, qualis haberi ante-
hac potuit, sed neque nimis gravem,
neque Europæ periculosa.

CLXII.

Lutetiam.

V. R. IOANNI CORDESIO, Ca-
nonico Lemovicensi.

Moguntiaci nunc sum, Reveren-
de Cordesi, & quanquam Fran-
cofurto non absom longe, hoc tamen
damni

damni sū passus quod litteras tuas IL
Octob. datas multo, quā aut debuerā
aut volueram, serius accepi. Placuisse
tibi quē de Bodini libro mihi videri si-
gnificaveram, gaudeo, ut qui judi-
cium tuum semper fecerim maximi.
Librum ipsum, etiamsi scirem hærere
ibi adhuc Cramoisiaci sarcinas, mit-
tere tamen Francofurtum non aude-
rem, ita infestæ sunt viæ non à Cæsa-
rianis tantum, sed à Federatorum mi-
litibus, quibus stipendii egenis omnis
licentia pro stipendio est. Itaque oppe-
rior tempus quo sine periculo depo-
siti fide me liberem. In libro de veri-
tate Religionis Christianæ quem ter-
tium vulgavit Le-Mairius ut quædam
sunt à me addita, emendata loca non-
nulla, ita ipsius negligentia nova irre-
pserunt menda non pauciora priori-
bus. Vossium valde dejecit filii præ-
sertim talis desiderium, ægre illum
amici solando, monendo, hortando
ereximus. Quæ de unctione aliisque
ejus generis quæstionibus scripseram
antehac, ea gaudeo abs te credi pro-
lata nullo partium, solo veri studio,
cujus respectus hæc quoque ut adde-
rem fecit. Iustini tempore videtur, ut
lactis

lactis & mellis gustatio, ita & unctio nondum fuisse cognita, sed à lavacro homines statim adducti ad cœtum in quo & preces & Dominicæ passionis Sacramentum celebrabatur. Tertulliani ævo statim baptismo subnexa unctio. *Egressi de lavacro*, inquit libro de Baptismo, *perungimur benedicta unctione*. Post unctionem sequebatur mellis & lactis societas, qua velut infantes recens nati alebantur. Apparet is ordo apud Tertullianum adversus Marcionem libro primo, ubi post mel & lac sequitur panis, quo Dominus corpus suum repræsentat. In libro de baptismo cujus facta est mentio post unctionem, sequitur *manuum impositio advocans & invitans*, ut ille optime loquitur, *Spiritum sanctum*. Parvulis vero sicut post baptismum datam panis sacri calicisque alimoniam ante Augustini ætatem certissimum est, ita de Tertulliani ævo quominus id credam facit quod parvulorum baptismus tunc demum in usu esse cæperit, neque tamen ita ut in dilatione ullum periculum esse crederetur, ut libro illo de baptismo non longe, à fine docemur. Quibus omnibus

nibus astruendis alia afferrem loca, nisi me librorum copia hac in urbe deficeret. Hæc igitur qualiacunque scribere pro præsentē copia potui, boni ut consulas rogo. Nobilissimo Puteano accessionem honoris & commodorum gratulor; eoque magis quod bene locati beneficii gloria ad Thuanum pervenit. Petiti Leges Articas videre aveo, ut cognoscā an supra Scaligeri collectionem, qua usum me memini, aliquid præstiterit. Viris Amplissimis, Bignono, Lufsono, Thuano, per vos preces meas allego, mei ut memores semper esse velint, quibus addam D. Des Hayes & Bergeronem, cujus libro magnam inivi gratiā ab iis quos legendi compotes feci. Conspiratione amicorum extorquenda illi desidia est ut multis talibus ornet seculum. Vale Senex optime. Magontiaci. 30. Octobris, CIO IO CXXXIV.

CLXIII.

Leidam.

CL. SALMASIO, S.

CUM & malis meis te sciam indoluissē semper, Sūme Vir, & optasē mihi fortunam clementiorem, neminem

minem habeo quem participem potius facere debeam eorum quæ mihi læta contingunt, quam te tam candide & sine fūco amantem mei. Legationem mihi per Cancellarium Sueciæ libera ad hoc potestate instructum pro regina regnoque Sueciæ injunctam haud dubie audieris, nam & eos qui bene nobis volunt, & eos qui invident, ista latere non solent. Dies jam sunt octo cum ab oppido Dionysiano in urbem εἰσῆλασα, missis qui me deducerent à rege Estræo Franciæ Marefcallo & Comite Brulono regis admissionali, cum carruca regis & reginæ multisque aliis. Postea ad me privatim rex misit Comitem Nancæum, qui ipsius in me testaretur benevolentiam & gaudium quod mihi potissimum, quem magni faceret, hæc obligisset legatio, bono publico regni utriusque, ut consideret, futura. Nudius quartus iter medium confeci inter urbem & Silvanectum. Mane postero missus à rege Dux Mercurius cum Brulono me per armatas cohortes turmasque, (honus is summus habetur) medium ad regem deduxit, à quo auditus sum non tantum μετὰ πολλῆς

πολλῆς παντοίας & regales legati solent, sed & cum multis animi benevoli regis in me testationibus. Ubi nunc prima negotiorum confecerō, spero tantum mihi otii fore ut ad literas nostras receptus mihi sit aliquis. Et cum publico hac quoque in parte prodesse cupiam, vix video tamen quid potissimum vulgare debeā. Notæ in Evangelia res est hoc sæculo, adeo pertinaciter sua quoque tuente, odiosa maxime. Meministi Epigrammatis quod Scaliger ea de re ad Thuanum scripserat. Historia Batavica, etiamsi à me simplicissime scripta, malignos reperiēt interpretes. Quid si ad nugas potius, sed non indoctas revertar, & edam Latine Epigrammata Planudeæ collectionis. Sed illud me moratur quod multa sciam abs te ex codicibus emendata, quæ mendosa vertisse nolum: tibi ut hoc molestiæ injungam, tot studiis occupato, ut illa ad me mittas, non audeo expectare, dum tu illa cum accessionibus des in publicum, longum est, præsertim cum & æquum sit & ipse cupiam ea quæ sunt de Ecclesiæ ritibus quæque in Arnobium & Tertullianum habes, prius commu-

communis usus fieri, nam quod ad rem vestiariam pertinens nunc te moliri audio, spero brevem majorum ἐκπύω fore. Et tamen sic quoque bonæ te fidei ostendes, qui vetera nomina expungis. Dolet mecum Aubertinus, vir magnæ eruditionis & candidi animi, subtracta abs te luci quæ de fatali aut ἐφ' ἡμῶν vitæ exitu scripseras. Si omnium talia essent, quale est ipsius, ingenium, flagitarem talia abs te: nunc ἐπέχω, præsertim cum & Vossius tacendum sibi existimaverit. Vale Vir mihi in primis culte ac colende semper. Lutetiæ Parisiorum. 9. Martii. C I O I O C XXXV.

CLXIV. A La Fontaine.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Nobiliss. atque Ampliss. Domine.

Qui rebus meis adversis fidem perpetuam præstitisti, quin prospectioribus gaudeas, non est dubitandum. Magnum, ut in omnibus negotiis, ita & in hoc animum præstitit Magnus Suediæ Cancellarius; cum maximos obices mihi mandandæ Legationi oppositos perrupit. Nam & qui heic agit, incitante, nihil (non movit,
ne

ne admitterer, traxitque in auxilium
sui Reformationum principes: & Pon-
tificiorum fervidicrem meam præsen-
tiam aliis de causis suspectant. Supe-
rata tamen hæc, & postquam per E-
stræum Marecallum deductus huc
sum, misit ad me Comitem Nancæum
suum Protovestiarium Rex, qui mihi
privatim adventū gratularetur, osten-
deretque placere Regi, quod mihi in-
juncta esset hæc Legatio, & optare
eum ut sit diuturna. Silvanectum ad
Regem qui me deduceret, missus ad
me fuit Dux Mercurii. Cardinalis ab-
est. Interim eo volente cum patre Bu-
tillerio cæpi agere. Lente satis pro-
cedit negotium: sed & nos mora uti
possumus. Ut solent plerumque se-
cunda & tristia misceri, &, ut poëta
Græcus dixit, velut in una nasci ar-
bore, ita nos, inter hæc pompatica, fi-
liam minorem amisimus & itinere &
intenso frigore enato morbo. Cæteri
adhuc valemus recte, tibi que, Vir
Nobilissime, & uxori ac liberis, pro
amica salutatione, gratias agimus,
mutuumque reddimus, ego, uxor, fi-
lius natu maximus, filia: nihilq; opta-
mus magis quam ut aliqua oriatur oc-
casio,

occafio, qua vestræ in nos benevolentiæ respondentem animum, possimus rebus ipsis ostendere. xvii. Martii, cId Id c xxxv. Lutetiæ.

CLXV. *Aquas Sextias.*

*Nobiliss. Ampliss. D.D. NICOLAO
FABRICIO PEIRESCIO,
Senatori in Senatu qui
est Aquis Sextiis.*

Vir Nobiliss. atque Ampliss.

Quirebus quondam adversis meis & dolorem & fida solatia præstisti, res ad meliora versas quin cum gaudio acceperis, dubitare est nefas. Puto jam prævenisse famam, sed tamen mei quoque officii credidi, tam bene de me, deque omnibus & literis & literarum amantibus merito significare, missum me huc Regina Regni-que Suecici Legatum: atque ita extricatum & patriæ meæ discordiis, & Germaniæ & tam longo ambiguoque bello malis, frui & cœli Gallici & amicitiarum veterum suavitate; ita ut mihi ad res, ut in mortali vita, beatas, nihil desit, præter conspectum vultus, sermonisque tui usuram: quæ tamen ipsa sarciri possunt partim epistolico com-

commercio, partim de hujus amicitiae possessione securo mentis cogitatu. Legi, & legi quidem libenter, quod tuis in publicum benefactis mire afficior, quæ ex libro Græco per te juris omnium facto, edita sicut Historiarum veterum fragmenta, non minimæ utilitatis. Pro ipso etiam editore, quem tui nominis reverentia ad hoc excitavit, multum debemus. Est multæ lectionis probique judicii. Hic quoque abs te fuisset, non minus quam ipse liber, latuisset in occulto. Jam illud quoque non minus me delectat, quod nemo est eruditorum, nemo ad eruditionem bona fide tendentium, qui per Provinciam tuam profectus, non inde veniat officiorum tuorum comitate obstrictissimus, ita ut apud omnes tinctus melioris homines, publici parentis nomē occupaveris. Talis igitur cum sis, non multum mihi rogandus es, ut animum illum tot tuis benigne factis mihi cognitum, perpetuo in me conserves, mutuumque tibi id de me pollicearis. Vale Vir omnibus modis Nobilissime. Lutetiæ 23. Martii, novi Calend. cIo Io c xxxv.

CLXVI.

CLXVI. *A La Fontaine.*

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Nobiliss. atque Ampliss. Vir.

SI non magna pridem documenta
Shabuisse tuæ in me perpetuæ nec
ullis interruptæ casibus benevolentiaë,
haberem nunc recens in utroque for-
tunæ meæ vultu. Nam bonis malis-
que tangi alterius, non illo communi
humanitatis, sed propiore & strictio-
re animi sensu, id verè est amicum
præstare. Facis & hoc amicè admo-
dum, quòd tuum ejusdem generis do-
lorem cum meo communicas; nescio
enim quomodo melius se fert sparsus
dolor. Ego non tantum cum Philo-
sophis scio, natam fuisse filiam meam
sub lege communis mortalitatis, sed
cum Christianis certum habeo, non
aliud esse iter ad vitam tranquillam &
perpetuam, iter ab ipso duce, unde no-
men illud oritur, consecratum. Quod
si & tempora nostra quæ sint respici-
mus, quibus non homines tantum in-
nocentes, sed gentes totas in exilium
actas videmus, ad egestatem dejectas
illustres Domos, tot ex voto confecta
matrimonia malè cedentia, quid est
cur

cur non gratias etiam debeamus Deo, non ob id tantum quod in usuram nobis filias dedit, sed & quod eas periculis adeo crebris, adeo manifestis exemit? Tum vero quod triumphantibus dici solebat, idem in hac vita pompatica expedit ut in tam propinquum mihi adacto fulmine, dicam ipse mihi, hominem me esse. De altero incommodo tuo, quod innuis magis quam cloqueris, aliquid jam uxor mea ex Marbaldi uxore inaudiverat. Utinam quam mihi dolet id malum, tam ei possem reperire levamentum. Uxor filiusque & filia te, tuam, tuos officiose salutant. 30. Martii, clō Io c xxxv. Lutetiæ.

CLXVII. *Rothomagum.*

V. A. CLAUDIO SARRAVIO,
Senatori Rothomagensi.

D Ignitatem in me collatam, Vir Amplissime, gratam tibi fuisse jam ante litteras tuas ex Tresellio intellexeram, perque me ipsum nihil de eo dubitabam, perspecta jam pridem egregia tua in me benevolentia; quam ita mihi conserves rogo, sicut ego elegantiam ingenii tui, & minime pro-
tritam

tritam eruditionem, moresq; niveos,
 feci semper faciamque maximi: spe-
 roque non longè esse eum diem, qui te
 huc ferat, mihiq; reddat veterem
 colloquiorum tuorum suavitatem. Fa-
 ciat Deus ut hic mandatus mihi ho-
 nos materiam mihi det bene merendi
 de re communi: ad quod insuper si id
 posset accedere, ut aliqua in re amicis
 optimè de me meritis, quos inter insi-
 gnem obtines locum, gratum facere
 quirem, tum demum me post tot ad-
 versa nonnullam felicitatem consecu-
 tum arbitrarer. Fui in aula his die-
 bus, Regique gratulatus sum tam pro-
 spera inchoati in Hispanum belli ini-
 tia. Cuditur Edictum Belgas ad pi-
 leum vocans. Hæ tantæ molitiones,
 & Suedis jam meis, & Germanis Ba-
 tavisque animos facient ad retinenda
 fortiter arma, donec iis pax honesta
 tutaque pariat. Quam det summus
 bellorum arbiter pacisque custos, te-
 que, Vir Amplissime, cum omni fami-
 lia florentem diu servet. Lutetiæ 6.
 Junii, c l o l o c x x x v.

CLXVIII.

CL. SALMASIO S.

Duplici de causa, Vir summe, studia tua interpello: primum ut hos Polonos nobiles tuæ amicitiae insinuem: Quanquam enim incertus sum hoc ipso tempore bellum ne Sueonibus meis sit cum ista gente necne, ego tamen in meo proposito persisto pro amicis habendieos qui communes literas amant: Deinde ut, si forte jam de Militia opus absolvisti, aut non ita te labor ille distinet, ut non paucas horas subsecare possis in gratiam amici veris ac veri, ad oram libri Anthologiae, quem mitto, ascribas ea quæ aut iudicio tuo, quod facio fecique semper maximi, aut auctoribus libris melioribus, emendanda censes, ut ad ea Latinam versionem immutem, facturus non me tantum, sed & eos qui mea lecturi sunt, hujus beneficii tui debitores. Si brevi sperare esset tuam tanto locupletiores Græcorum Epigrammatum editionem, nollem tibi hoc oneris imponere. Sed novi labores subnascentes tibi, faciunt nos hujus expectationis incertos. Ego cum omnia
quæ

quæ sperare nos iussisti videre desiderem, tum imprimis velim conspicere ea quæ ad Ecclesiæ veteris statum pertinent, quorum benigna se tibi dabit occasio si Tertullianum, Arnobium, Canonas Eliberinos cum Notis edas. Ego siquid unquam facere tibi gratum possem, id vellem quam maxime: si id non licet, certe unum tibi lectorem non indiligentem & discendi avidum præstabo. Vale Vir eminentissime. Lutetiæ, II. Junii, clō Io cxxxv.

CLXIX.

Viro Nob. FRANCISCO AVG.

*THVANO, Comiti Con-
sistoriano &c.*

AMplissime ac Nobilissime Domine. Serius forte venire videor ad officium quod lugentibus amicis præstari solet. Non advocabo ad excusationem negotia, ita enim pridem de me meritus es ut quicquid differri ullo modo potest, id tui curæ atque amoris posthabere debeam. Aliud dicam, multi amicorum festinarunt quod monendum te putarent, ne te nimium dolori permitteres. Ego qui te scirem à prima ætate tinctum penitus omni-
V bus

bus divinæ humanęque sapientiæ præceptis, ne monendum quidem te censui, sed dandum aliquod spatium, quo ea quæ nosti optimè, in memoriam tibi ipsi usumque revocares. Nos hac lege natos, æquo ut animo feramus hoc universum sapientissimè regentis voluntatem: nihil heic nobis mancipio datum, usu omnia: Præter ea quæ de mentium humanarum immortalitate eruditè ab antiquis Philosophis dicta sunt, habere nos Evangelii promissa ipsius expromissoris sanguine redituque in vitam testata: quorum certi non debeamus invidere amicis sortem meliorem, commodi nostri aut voluptatis causa. Hæc Thuanus aliis debet dicere, Thuano nemo nisi ipse. Quare cum jam satis temporis præterierit quo ista cogitata sæpe nunc recogitare posses, non ego te hortor ut amaritiem illam nulli bonam, gerenti gravem, his pro quibus suscipitur, si id sciant, maximè displicituram, pellas ex animo, sed nihil addubitans jam pulsam, gratulor. Si quæ tamen sepulti ignis favillæ supersunt, memorabo tibi quid mihi jam sæpius similia passo, in mentem venerit: Super-

peresse nobis multos propinquos & propinquis nihilo posteriores amicos. Injuriam autem esse in superstitibus non de hoc bono magis gaudere, quàm uno damno affligi. Non male cum illis agit Fortuna quibuscum minorem partem auferre contenta, decidit. Quid quod Sapientum multi pro iis ipsis quos extra mortales casus, mors cito seposuit, gratias Liberatori Deo habendas crediderint, attestante & Græcorum proverbio: ὅν οἱ θεοὶ φιλεῖσ', ἀποθνήσκουσιν. Id si rationem semper aliquam habet, certè hoc nostro sæculo habet maximam. Aliæ ætates hominum exsilia videre, nostra totos populos patria extorres. Terræ quondam beatissimæ non ad sterilitatem, sed ad ipsas Arabum solitudines videre est redactas. Bella ubique, & in ipsis bellis alia bella per militum sævitiam ac rapacitatem. In tot malis aut circumstantibus aut impendentibus tutum nihil nisi mors. Qui tanto rerum turbini eripitur, quid aliud quam evasisse censendus est? Illud præterea è tuis ad amicos litteris cum gaudio cognovi, virile te doloris solatium ex negotiis quærere. Larga tibi

sedat materia: Es apud Illustrissimos
Duces, apud exercitus qui longissime
hostem submovent ostenduntq; Rhe-
no, veteri Galliæ limiti, oblita ibijam
olim Gallorum arma. Cùm animum
per omnes terras circumfero, video
nusquam melius Regi procedere. Ho-
stis damni sui spectator tantum factus
est. Tot armatis hominibus juris in-
cutere reverentiam, & ex castris civi-
tatem facere, res magnæque digna
est. Castrensis Jurisdictio quæ, ut
Taciti verbis utar, calliditatem fori
non exercet, eget illa quam idem scri-
ptor in Socero suo laudat naturali pru-
dentia. Tum verò in tanta ubique
peculatum impunitate atque etiam
gloria dare abstinentiæ exemplum
quanti censendum est? Harum virtu-
tum sibi esse conscium ingens tran-
quillitatis scutum est, nullis adversa-
rum rerum telis vulnerabile. Nos ve-
rò omnes amici tui laudes tuas festis
ominibus prosequimur, id optantes ut
semper tui, semper patris, semper avi
sis similis. Vale Vir Nobilissime. Lu-
tetiæ Calendis Augusti. cIo Io xxxv.

CLXX.

LVDOVICO MAVRERIO,
BENIAMINI *Filio.*

Nobilissime Iuuenis.

GAUDIO mihi fuit, ex propinquo
meo Joanne Reigersbergio co-
gnoscere, valetudinem ac res tuas.
Ego, pro eo quem vobis omnibus de-
beo amore, nihil exopto magis, quàm
ut, quod maximum puto, ista ætate
optimum eligas vivendi genus, ad
quod jam nunc tibi quærendi sunt
commeatus. Ego cum totum orbem
tantis malis agitatum circumspicio,
cùm hanc in qua vivimus Galliam,
inque ea statum eorum qui Prote-
stantes dicuntur, ad vitam cum tran-
quillitate ac commodis, nec sine or-
namentis, transigendam, viam non
video tibi meliorem Legum studio.
Sed ut eo quis famam assequi possit
(indignum enim te viri tanti filium in
leguleiorum plebe censerì) improbo
quodam labore opus est. Nam post
Romanarum legum peritiam, quæ
ipsa latissime patet, morum Galliæ
totius, ac partium, Edictorumque
Reriorum, rerum præterea judicata-
rum

rum insignium, paranda est cognitio. Deinde ut nunc conjunctum est Juris-
consulti munus cum Oratoris offi-
cio, priora ista virum magnum non
facient, nisi eloquentia accedat, cujus
& præcepta & exercitatio magnam
diligentiam exigunt; præsertim cum,
ut veteres nos docent, orbem quen-
dam disciplinarum ea res in se com-
plectatur. Hæc cave putes me ter-
rendi animo dicere. Sed sicut viros
fortes ipsa pericula excitant, ita gene-
rosus animus proposita rei expetitæ
magnitudine, difficultate simul ejus
non dissimulata, stimulandum puto.
Nihil mihi lætius accidet quam si in-
telligam te spem meam de te conce-
ptam, non implevisse tantum, sed & su-
perasse. Quam ad rem, omnemque fe-
licitatem tuam si quid ego contribue-
re possem (nunc certè præter vota quid
possim non video) tum verò justissi-
mas usuras pendere me arbitrarer ejus
amicitiæ, qua me pater tuus honesta-
vit. Vale juvenis Nobilissime, & di-
gna semper tuo genere cogita. Lute-
tiæ, 28. Septembris, novi Calend.
c l o I o c x x x v.

CLXXI.

CLXXI.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Ampliss. ac Nobiliss. Dom.

Sicut ex propinqui mei, qui filio tuo
Sadfuit, relatu bonam satis ejus va-
letudinem lætus intellexi, ita indolui,
cum ex literis tuis didici, non respon-
dere ejus diligētiam optatis tuis. Ho-
minibus non paucis vino simile est
ingenium, quod post primam dulce-
dinem fervere incipit, opusque haber
ut despumando resideat paulatim, du-
cta que inde aspritudine aliqua in le-
nitatem desinat. Tui, si nunc animus
commotior est quam ut sibi modum
possit imponere, spero id ætatis esse
vitium, cui ipsa ætas accedentibus tuis
& amicorum monitis, remedium sit
allatura. Ego, sicut antehac, ita nunc
arrepta occasione ejus quem de ipso
acciperam nuntii, excitavi eum ad co-
gitationes te seque dignas: operam
quoq; , si qua utilis esse posset, obtuli.
Deumque precor ut tibi ad bona cæ-
tera & hoc addat ut cum liberos alios,
tū hunc videas expectatione tua ma-
jorem de se frugem edere. Rerum quæ
ubique geruntur historiam non exse-
V 4 quar.

quar. Video te in agro positum velut è specula despicere ingentes bellorum paratus, lusu quodam divinæ providentiæ in irritum cadentes, sicut aliis temporibus, exiguis è seminibus maximarum rerum nascuntur occasiones. Venit jam autumnus pluvialis tracturus post se horridam hyemem: quibus tempestatibus velut sepultum bellum per Italiam, Germanias, Belgicam vere reviviscet. Namque id anni tempus, ut olim floribus germinibusque nosci solebat, ita nunc obsidionibus ac præliis variegari amat: nec vanos puto Astrologos fore, si qui in Ephemeridum prognosticis multa nobis talia interspergant. Magnus Suediæ Cancellarius infidis amicitiiis cinctus, undique fortunæ sævienti inconcussum opponit animum, id semper cogitans, quomodo rebus tot ac tantis militia à se gestis unum imponat magnum pacis communis atque honestæ diem. Id bonum si nondum meretur Orbis Christianus, optaretamen & voto speque ante capere fas esse arbitror. Impleat Deus, idemque te, Amplissime ac Nobilissime Domine, cum Nobil. uxore ac liberis
sospici-

sospitet, quod una uxor mea ac liberi
comprecantur. Lutetiæ, 28. Septemb.
CLO IO C XXXV.

CLXXII. *Salmurium.*

V. R. LUDOVICO CAPPELO,
*Verbi divini Ministro, S. Theologiae &
Linguarum Orientalium Profes-
sori in Academia Salmurienfi.*

ARcanum punctationis abs te juris
publici factum, legi antehac, Vir
Reverende; Ac jam tum ita judicavi,
si quid tamen mei iudicii est, rei inter
eruditos diu disputatæ, eam lucem tua
diligentia allatam, ut dubitare non sit
futurum posthac nisi pertinacium, sic-
ut in eo labore alios qui te præcesse-
rant, ita in Sacra Critice, etiam istum
laborem tuum superasti. In quo ne-
scio magisne indefessam sedulitatem
mirari debeam, an uberrimam erudi-
tionem, an iudicium limatissimum;
quæ tres laudes in hoc opere ita inter
se certant, ut in ambiguo maneat cui
de tribus prima palma debeat. Sunt
quidem nonnulla, ut recte notasti,
ἁδράβλητα, sed omnibus placere, ne-
mini datum est, minime vero iis qui
supra vulgus sapiunt. Contentus esto

V s magnis

magnis potius quam multis laudatoribus. Neque desperandum tamen, quin quod in aliis rebus sæpe, in hac quoque eveniat, ut paucos eminentes, sequantur & illi qui tantum ad numerum valent. Ego & tibi & iis per quos opus tuum ad meas pervenit manus, plurimum me debere profiteor, Deumque precor ut tibi & si qui tibi sunt similes, ad multa ejusmodi elaboranda, vitam, valetudinem, otium concedat. Et si qua re unquam ostendere potero te ac tua quanti faciam, non patiar eripi mihi occasiones. Lutetiae. 13. Octobris, novi Calendarii
C I O I O C X X X V.

CLXXIII. *Aquas Sextias.*

Viro Nobiliss. NICOLAO FABRICIO PEIRESCIO, *Senatori Aquisextiensi.*

MItro, Vir Nobilissime, nonnulla è Porphyrii libris allata à Christianæ fidei defensoribus, unde cognitu facile, quam multa in eundem usum derivari possint è libris ejus, si totos haberemus; illos præsertim quos contra Christianos cum scriberet, plurima ipse in se & suos arma porrexit. Venero

neno quod inesse iis libris potest, satis parata remedia ex tot Christianorum veterum Apologeticis scriptis : illis præcipuè quæ contra Celsum Origenes, contra Julianum Cyrillus, commentati sunt. Quare ad egregium publicum pertinere arbitror, ut illi libri sint in manu eorum qui uti & velint & possint. 25. Nov. c l o I o c x x x v.

CLXXIV. *Aquas Sextias.*

Nobiliss. atque Ampliss. NICOLAO
PEIRESCIO, *Senatori.*

Nobilissime atq; Amplissime Domine, Accepi ab Oostervvickio Legato Batavorum, amico meo vetere, & viri admodum φιλοπαίεδος filio, literas ad me tuas, pro quibus multis modis gratias debeo: quod & tu mei meministi, mei semper amantissimus, & mihi gratularis rem dulcissimam, amici consuetudinem. Et nunc quidem ille ad res suas rectè ponendas in Batavos abiit, desiderium mihi reditus sui relinquens; cui apud me non leve accessit pretium inde, quod tibi, ingeniorum animorumque optimo judici, non displicuit. Procopii Græcæ editioni Hœscheliana

næ

næ quæ deerant , Roma Puteanorum
apud fratrem suum commendatione
accepisse gaudeo. Verti in Latinum
sermonem Gothica & Vandalica , in
honorem gētis cui me in adoptionem
dedi , à patria ter venundatus. Nosti
legem 12. Tabularum. De Porphyrio
rogo pergas cogitare. Vere enim ita
sentio , magnam in eo rem Christia-
nam agi. Æthiopica ex Enochii Apo-
calypsi, vide an eadem sint quæ in Eu-
sebianis posuit Scaliger, pagina Nota-
rum 244. unde desumptus est ille in
Epistola Iudæ locus & alia nonnulla,
quibus utuntur Christiani scriptores
veteres. Hexaplon eximii operis ser-
vasse aliquid , magni sit. Ego & inta-
libus curis te ut soles versari gaudeo
plurimum ; & id doleo quod publico
me æquè utilem præstare non possim.
Publicum jam non partium , sed om-
nium eorum qui doctrinas amant in-
telligo. Faciendo quæ facis innume-
ros obligas , sed in iis nemo est qui
me libentiùs debitum agnoscat. Vale
Vir Præstantissimè. Lutetiæ 8. Apri-
lis, cIo Io c xxxvii.

CLXXV.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Nobilissime & Amplissime Domine. Maxima me voluptate adfecerunt literæ tuæ. Quid enim mihi gratius accidere possit, quàm eos mihi commendari, quos & præter indolem ipsorum, & veterem Patris amicitiam carissimos habui semper, habeboque. Is qui ad familiam pertinet Principis Arausionensis citius quàm arbitratus fueram, discessit. Igitur quas ipsi traditurus fueram, mihi ad Senatorem Reigersbergium, ipsum, omnesque nostri amantes, rogans, ut filius ille tuus ipsis adjuvantibus processus faciat dignos suis virtutibus. ut simul Legatione, simul eximia quam obtinebat dignitate, eversus sit, audieris. Hæ sunt rerum vices: & prava consulta in auctores recidunt. Felix à turbis remota vitæ tranquillitas, qualis est qua tua Senectus fruitur, ad qualem optimum iter capit filius tuus, qui se foro, id est liberrimo ut nunc sunt tempora vitæ generi, dedicat, tanta fide atque sedulitate, ut neque tu pater, neque nos à patre amici

amici proximi, majus in eo studium debeamus optare. Doler mihi quod vox ejus hætenus audiri publice & famam, qualem auguramur, mereri, non potuit. Sed hoc temporis inter-usurium magno, ut speramus, cum fœnore brevi pensabit. Nostra familia bene valet. Tuæ matronæ, liberis carisque omnibus eadem quæ meis precor. Lutetiæ. 31. Julii Clō Id c xxxvi.

CLXXVI.

Viro Eximio CL. SALMASIO.

Multum irati fuimus ventis, Vir Nobilissime, & ego, & Labbæus & tota cohors amicorū, quod te tamdiu detinuere, non quidem solum, quem tantus semper sequitur literarum comitatus, sed publico minus quam esse soles utilem. Itaque tu, si Lyceum sequimur, minus tunc beatus fuisti, destitutus instrumentis ad egregias actiones necessariis. Si vero porticum audimus, cuncta in animoponentem, fuisti etiam tunc beatissimus. Cæterum redditum te lari tuo, redditum libris (non enim dixerim amicis, quorum ibi cara annona est) gaudeamus omnes, expectamusque inde eos fructus

fructus quorum nobis spem facis. De
 fœnore & usuris (quæ duo distingui
 vult Cujacius, titulo Digestorum de
 Nautico fœnore) quæstionem recte
 explicari vestris in locis hoc magis ve-
 lim, quod jam ex eo tempore quo fisci
 gessi patrociniū, cognovi, post eos
 quos Lombardos dicimus, improbi-
 simos fœneratores esse plerosque Mi-
 nistrorum & Seniorum. Carolus Mo-
 linæus scripsit eo de argumento *μάλα*
φιλοσοφικῶς. Sed quod legis totam vim
 ponit in originatione vocis *גש*, in eo
 vere orne fallatur, cum & *גש* repe-
 riatur inter verita, ac sic intellexerint
 Philo, Josephus, Rabbini. Cloppen-
 burgius præter ea quæ hujus sunt ar-
 gumenti propria, habet quasdam *ἡμι-
 κείας ἀποδείξεις*, quas, ni fallor, defendere
 illi tam difficile erit, quam Magistra-
 tus Amstelodamenses de solio detur-
 bare. Tua hac de re cogitata eo ma-
 gis intelligere expeto, quod pridem
 consulere te volui, qui sint *ἡμιόλιοι* *ἑ-
 κχι* in canone Nicæensi. De Arnobio
 quæso ne differas. Notas ad Novum
 Testamentum ubi prodierint, legam
 inter primos. Escartii Physica & Ma-
 thematica laudari intelligo. Est hic
 unum

unum duntaxat exemplum, quod videre nondum contigit. Videre lubebit, an non in edendis Casauboni literis omiffuri sint quasdam ad me, quas pridem Puteani à me acceptas Elzeviriiis dederant. Sunt enim in iis nonnulla quæ cum illorum locorum *κνείας δόξας* non satis congruunt. Heic Sirmondi Theodoretū, Auberti Cyrillum, brevi habituros nos speramus. Cæteroqui torpent librario-
rum officinæ emortuis commerciis. Optanda pax, vel eo nomine, ut resurgant studiorum adminicula. Barnabam Græcum recte accepi. Latini si describere fratri meo permittas, multum me juveris. Quando rei nummaria iniecta abs te est mentio, scire cupiam an *κνεντῶν έρα* in Procopio recte Allemannus explicasse tibi videatur. Uxor te tuamque amicissime resalutat. Tu vero, siue nobis posthac Latine, siue Gallicè males scribere, eris nobis utriusq; sermonis magister optimus. 16. Maii. cIo Io c xxxvii. Lutetia.

CLXXVII.

CLXXVII.

LVDOVICO MAVRERIO, *Ben-
jamini filio S.*

V Ideo ex literis tuis, Nobilissime Maureri, eundem te in me esse qui fuisti & tu semper & ante te Pater tuus; meaue bona, id est honorem & existimationem, quæ semper in summis posui, tibi cordi esse. Disce- mus ex te, ubi redieris, qualis sit illa Mundi pars quam sibi rigidus septem- trio seposuit. Etiam si nihil ibi videris præter Magnum Cancellarium, satis erat causæ cur in illas Mundi partes, si cum antiquitate loquamur, ultimas, excurreres. Ejus me amicitia speciosio- rem quam ipsa Legatione censeo. Be- ne tibi evenit quod in illas oras sub ipsum nuptiarum Polonicarum tem- pus venisti. Solent tales conventus da- re cognoscendi viros magnos uberem copiam. Is enim est mercatus ad quem profectum te scio, qui ut tibi evadat fructuosus opto ex animo, velim- que conferre si quid possim. Episto- la ad fratrem bene curata est, ea- demque diligentia curabitur quicquid aut mihi aut meis injungere volueris.

Vale

Vale quam optimè. Scripsi 26. Septembris, clō Io c xxxvii.

CLXXVIII

Leidam.

Viro Eximio CL. SALMASIO, S.

DEbitor pridem tibi magnæ fortis, usuras quas persolvere meū fuerat, ultro abs te expectabam, cū iterum nomen me tuum facis, tam benigne de nostris è Græco versionibus existimando. Non falluntur Elsevirii cū arbitrantur neminem esse ex iis quos literarum fama commendat, quē pluris quam te faciam : idque velim & ipsis & aliis plane appareat. Cæterum meum opus nondum eo perductum est ut edi possit. Præterea aliud meum est institutum, aliud Elseviriorum. Hi Procopium volunt dare bonum Græce è manuscriptis, bonum Latine ex interpretatione Vulcanii, Græce doctissimi, quod ei testimonium liberaliter sæpe reddidit Magnus Scaliger, & ego iustissime approbo, quippe eo usus magistro & studiorum meorum adiutore. Mihi vero propositum est contrahere quæ ad illustrandas antiquitates Gothorum consanguinearumque gentium pertinent : &
eam

eam ad rem, ut par est, tum mandata,
 tum adminicula è parente Gothorum
 Scandinavia opperior. Faveo igitur
 illorum labori: meum lente per occu-
 pationes varias, tamen promovebo,
 & Deo volente, ad finem aliquando
 perducam. Flagitamus tuas centesi-
 mas, & Arnobium & Militiam. Vale
 Vir summe, mihi que inter eruditio-
 nis tuæ veneratores locum da non in-
 finum. Lutetiæ. xxxi. Octobris,
 cIo Io c xxxvii.

CLXXIX. *Hamburgum.*

LVDOVICO MAURERIO, Ben-
jamini Filio S.

NObilissime Maureri. Multum me
 delectat constans apud te nostri
 memoria, neque minus gaudeo fo-
 spitem te, visis ad Septentrionem tri-
 bus regnis, Hamburgum rediisse. Nos
 quoque noris bene valentes vivere,
 tuique memores, atque optare omnes
 tibi ut tuisque hic annus feliciter pro-
 cedat. Velim & Europæ omni. Sed id
 sine Pace sperari non potest, quæ, quā-
 tum video, nos fugit, dum alii, succes-
 sibus aliquot inflati, ad æqua venire
 nolunt: alii post damna accepta, redi-
 tum

tum fortunæ expectant, servantque se rebus melioribus. Interim, quæ sit Germaniæ agrorum vastitas, urbium. quæ miseria, quæ familiarum disiectio, adeo vicinū te non latet. Quæ Wrangeliano militi minū commodè evenerunt, didiceram quidem, sed non ita minutim, ac stirpitus ut tu ea exqueris, pro quo labore abs te, mei in gratiam, sumpto, multum tibi debeo. Amat quidem semper vices Mars: verū id non in alio magis bello quàm isto Germanico apparuit. Itaque brevi credo revolaturam ad nos Victoriā, eoque magis quod adversa viris fortibus animum imminuere non solent, prudentiam vero etiam addere. Mirè aveo cognoscere quis futurus sit exitus novi ad Dantiscum vectigalis. Commovitea res Suediam pactionibus, ut rectè observas, innixam, Prussiam utramque, Daniam, Batavos, Anglos quoque & Gallos. Legatus Polonus qui apud Batavos fuit & hanc rem & de mutato matrimonii quærendi consilio, metu Turcici belli excusat. Frigidum satis commentum, in Persam Moscovitamque distractis Turcæ viribus. Itaque neque

Rex

Rex Britanniae honori suo satisfactum arbitratur ; neque Batavi sui commodi curam ob id omittent. Sed in Britannia ne admissus quidem ad Regem est Legatus. A Batavis verò cum responso non quale voluerat dimissus. Fuit hic Batavorum missu D. Vosbergius , deque solutione ejus quæ debebatur pecuniæ certus, etiam in hunc annum paria liberalitatis promissa refert. Rogo Excellentissimo D. Davauxio offeras quicquid à me proficisci potest, cujus nunc frater Memmius uxorem luget, sed moderatè ut & vetulam & sibi sterilem : præterea etiam Dom. Baronem de S. Romano & D. Lindenbrogium amicissimè salutes. 5. Januarii, C L O I O C X X X V I I I. ut hic Lutetiae numeramus.

CLXXX. *Lugd. Bat.*

CL. SALMASIO, S.

GRatiam tibi, Vir magne, magnam habeo pro misso ad me libro de Usuris. Rependisti nobis usuras sane graves pro eo quo novi abs te aliquid expectavimus, tempore. Neque vero pro libro tantum donato debitorem me tibi profiteor, sed & pro tam multis

multis quæ nos doces in opere plenissimo eruditionis sacræ, profanæ, Latinæ, Græcæ, Hebrææ, Arabicę, rerum vocumque ditissimo penu. Illud vero non in meriti mei, sed in singularis tuæ adversum me benevolentię testimonium accipio, quod mentione mei tam benigna me honestaveris. De argumento ipso sic mihi videtur, esse rei cujusque, operæ etiam, & usus rei pro tempore quoq; ac loco justum quoddam pretium: quod quanquam *συμῆ* definiri nequit, non tamen in immensum patet. Pretia rerum non ex affectu aut utilitate singulorum, sed communiter fungi dixit Paulus Jurisconsultus, & alibi, non affectiones estimandas sed quanti quidque omnibus valet. Ad id pretium æstimationes, in familiis herciscundis, in communi dividundo faciunt boni judices. Contrahentes sæpe eum egrediuntur modum. Ea est, ut ait scriptor vitæ Isidori, ἀδικία πρὸς τὸ νόμον ἀφελμένη, plerumque scilicet τὸ ὃ δίκαιον ἀνατέπυσσα. Eget vicinus aliquis ob causas necessarias parte soli mei quod mihi sit pro supervacuo. Id videns, si ei supra quam quanti communiter tantum est soli

soli indicavero, transgredior officii limites. Venit externus aliquis ob negotia & domicilium non invenit. Ego, qui habeo, pensionem ab eo posco prægravem, non facio quod viri est boni, maxime Christiani. Neque enim in lucrum arripere debeo alienam necessitatem. Ante Diocletianum per Leges Romanas licebat rem, venditoris rebus ita ferentibus, emere infra dimidiam veri pretii partem. non tamen id fecerit ante eam legem vir probus: ac ne nunc quidem post eam legem faciet, ita ut tertia pars iusti pretii venditori absit, quod lex ista, quam & in cæteris contractibus horum temporum leges imitantur, concedit. Nimirum leges civiles noluerunt ista ad vivum refecare, ne quovis prætextu contractuum laboraret fides: ne ultimum cresceret numerus, ut solent ad multa mala connivere mali alterius vitandi causa, sicut ad divortia lex Mosis, ad lupanaria multarum civitatum leges. Ne Ecclesia quidem omnia potest sua censura exequi, præsertim cum eam non deceat scrupulose inquirere quanti res quæque bene aut male ematur conducaturve. Plerumque

que ergo iudicium id permittendum est religioni contrahentium, qui tamen à piis doctoribus moneri debent, ne quæstui habeant aliena incommoda. Quia verò, ut optime abs te notatum est, mutuum ad locati naturam proximè accedit, si nempe aliquid mercedis exigatur, hoc solo discrimine quòd in locato species, in mutuo genere idem redditur; facile, qui æquum bonumque sequi volet, ex altero contractu ad alterum ducto argumento, quid rectum sit, inveniet. Pecunia mea opus quis habet. erat autem ea si mihi mansisset, mihi futura non inutilis, empto agro aut domo fructum datura. Quod ergo ipsius in gratiam eo commodo cariturus sum, id ipsi imputabo. Accedat aliquantulum pro periculo, quod & ipsum æstimari solet in contractu suscepti periculi. Qui multos nummos perpetuo in alienos usus expositos habent, multorumque in id ministerio utuntur, etiam aliquid finantur addere pro operarum mercede. Quia verò nulla res est cujus sæpius egeant homines, quàm pecunia mutua, & paucissimi sunt qui æqua usus sibi abscedentis compensatione

con-

contenti sunt, eò fieri puto quod non Latini tantum, sed & Græci Patres invehantur in malum fœnebre, spectantes scilicet id quod sit ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Insignis inter alios est locus Chrysostomi in caput ultimum prioris ad Corinthios. sed hæc haud dubiè tu fusius in altera quam promittis operis tui parte explicaturus es, ac sic facile omnem præcisurus ansam calumniæ. Præter ea verò quæ æqui norma præcipit, sunt alia quæ diligendi proximi officium à nobis exigit. Est cùm vir dives viro bono egenti mutuam pecuniam dare debeat, etiam donandi animo, si ille ad meliorem fortunam non perveniat, quanto magis si quis fortem possit post tempus reddere, non item usus pretium, ab eo qui in re est opima, erit adjuvandus? Et in his quidem officiis ad misericordiam pertinentibus spectari & hoc potest, lucrumne alter ex pecunia mea facturus sit nec ne: in illa autem priore de eo quod per se æquum est consultatione, non quid illi valitura sit pecunia videndum, sed quid mihi eam mutuam danti absit. planè ut in contractibus aliis. Est enim par ratio. Et ob id quicquid

X

in

in ullis contractibus iustum excedit modum à mutuo, ut maximè frequentato contractu, deducta translatione usuræ nomine appellatur, ex quo scilicet tempore ipsa usuræ vox, ob vitium quod plerumque ei accedebat, in deteriore partem sumi cœpit. Nunc aliud est quod abs te discere cupiam. Senarii numeri apud Græcos nota quæ nunc sit, notum est. Sed quæro quæ olim fuerit. Hoc si mihi expedire volueris, efficies ut sæpe te consulam: id novum & inversum erit usuræ genus non modo nihil tibi pendere, sed & ob id quod mihi benefeceris sæpius tibi exhibere negotium. Vale, Vir eximie, & sæpe nos scriptis tuis bea. Lutetiæ. Maii, c Io Io c xxxviii.

CLXXXI.

Lugd. B.

Viro eximio C. L. SALMASIO S.

NON possum dignas satis agere gratias pro literis uberrimis, quibus desideria mea non implevisti tantum, sub & superasti. Neque enim de nota tantum senarii plane me certum reddidisti, sed & addidisti affinia de sexta litera veteris Alphabeti Syriaci primum, deinde Græci: qua in
re

re te mirarer tot viris eruditissimis nec
 visa, nec cogitata in lucem protraxis-
 se, nisi pridem ex scriptis tuis didicis-
 sem, omnia inexpectata abs te potis-
 simum expectanda. Nisi igitur pri-
 dem essem tuus, inciperem esse, hoc
 summo tuo beneficio. De usuris non
 dubito quin alter liber ea quæ *ῥοιζῶν*
 sunt tractata, ita sit *ἀεὶς ἡ εἰς ἄνθρωπον* apta-
 tura, ut nihil coloris relicturus sit ob-
 tractare cupientibus. Doleo cum tam
 pertinaciter duris hominibus rem tibi
 esse ut tibi tua lenitate uti non liceat.
 Sed in hac etiam *ἀεὶς ἡ εἰς ἄνθρωπον* facile repe-
 reris quid sit agendum. Ego ex meis
 studiis, non quidem quam vellem
 assiduus (semper enim aut negotiis fui
 destriectus, aut adversis abreptus) hunc
 fructum cepi maximum quod non te
 tantum, sed & tibi non dicam pares,
 (ubi enim inveniam?) sed suppare.
 didici venerari. Vides quam pauca &
 protrita tuis tam multis tamque ex-
 cellentibus reponam, adeo non usura-
 rum persolutor, ut etiam sortis debitor
 maneam. Vale Vir eximie. Lutetiae 7.
 Augusti, C I O I O C XXXVIII.

V. A. CLAUDIO SARRAVIO,
Senatori Rothomagensi.

Vir Ampliss. ac Nobiliss.

GRatias habeo & tibi & Pegrare-
do, mei quod semper credidi &
quotidie experior, amantissimis. Si-
mulatque me literarum, quas functio
hæc mihi imperat, redeunte semper in
orbem labore, liberavi, cum volupta-
te injeci oculos in Poëtæ & Critici Va-
sconis literas eo mihi gratiores, quod
in iis mei mentionem video cum tuo
honore conjunctam. Inspexi Silvarum
Statianarum amati mihi semper ope-
ris loca. video emendationes quasdam
felices, aliquas & à me pridem in mar-
gine libri annotatas: nonnullas ab aliis
præreptas. Sed non debet illi nocere
quod alii ante ipsum quæ ipsius erant
dixere. Quædam vero loca puto me-
dicina non egere. Sed de his uberius
agemus, ubi pax fori aliquid tibi otii
indulserit. Nam me quod attinet, sa-
tis dives sum temporis, paucis diebus
exceptis qui pensum exigunt. Cæte-
rum tempus cui potius rei quam stu-
diis impendam? studiis autem imputo
non

non eas tantū horas quas do lectioni,
sed eas vel maximè quæ mihi conce-
dunt frui colloquiis tuis, tuique simi-
lium, qui non tantum legistis pluri-
ma, sed & legi digna profertis. Vale
Vir Amplissime, & benerem gere. Lu-
tetia. 18. Iunii, c l o l o c x x x i x.

CLXXXIII. *Lutetiam.*

V. A. CLAUDIO SARRAVIO,
Senatori Parisiensi.

Nobiliss. & Ampliss. Dom.

PErcurri cum voluptate D. Blon-
delli Diatribam de Suburbicariis:
de ipsa re nunquam aliud quàm ipse
sensi. Ille verò argumenta nobis af-
fundit, ὅλα τὰ θυλόκω. Non possum
satis laudare viri summam diligen-
tiam defæcarumque iudicium, τὰ ὅ
καθ' ἑκάστου εἰς τὸ ἀκριβέστατον ἐξονυχίζον &
χολὴ ἡμῖν. Sed quæcunque ab eo ve-
nient, accipiam grata manu, & legam
eadem qua hæc legi aviditate. Vale
Vir Excellens. Lutetia. xii. Iulii
c l o l o c x x x i x.

X ;

LXXXIV.

V. A. CLAUDIO SARRAVIO,
Senatori Parisiensi.

Vir Nobiliss. & Ampliss.

NUnquam Græca Ecclesia tantum
 Zonaræ, Balsamoni, Nilo, Græ-
 cisque aliis debuit, quantum nunc
 Blondello, præter lectionem & multi-
 plicem & diligentem, amo valde *τὴν*
ἀγρίαν καὶ τὴν σαφελήν. Duo illa in
 Batavis belli sed charracei fulmina
 magna, ut video, fragore inter se con-
 current. Nosti quid de duobus gene-
 ribus *εἰδὼν* Hesiodus dixerit. Pote-
 rit hæc commissio, quando nobis no-
 lentibus ita res evenit, & è ve-
 terno excitare & ut sua re-
 ctè ordinet curam addere. Absint mo-
 do convitia.

λοιδορεῖσθ' ἔπειτα
ἀνδρας ποιητὰς, ὥσπερ δὲ πώλιδας.
 Vale Vir Amplissime. Lutetiæ, 17. Iu-
 lii, c I o I o c x x x i x.

Nobilissimo Amplissimoque Dom. Dom.

HIERONYMO BIGNONIO,

*Advocato Regio in summo Au-
ditorio Parisiensi.*

Vir Nobiliss. & Ampliss.

PEccem in Iustitiam ipsam si tempo-
ra ci in augustissimo loco exercen-
dæ debita, aliò divertam. Sed audacem
me facit Religionis Christianæ tutela,
pars Iustitiæ tuique muneris magna.
Neque Iustitia finit ut accessio hæc ad
quenquam prius perveniat quàm ad
eum ex cuius nomine magnam tituli
superbiam liber præfert. Non dicam
me partem poscere de otio tuo, quod
tibi tam late diffusa muneris functio
non concedit. Sed cùm occupatis pro
otio sit negotiorum mutatio, rogo ut
forenses curas harum chartarum le-
ctione distinguas. Ne sic quidem lon-
gè abibis ab actibus solitis. Audies re-
stes, vim testimoniorum expendes, ju-
dicium feres. Ego judicatum faciam.
Vale Vir Maxime. Lutetiæ. 27. Au-
gusti, c l o l o c x x x i x.

V. A. CLAUDIO SARRAVIO,
Senatori Parisiensi.

Vir Nobiliss. & Ampliss.

B Londelli diligentiam pridem admiratus quo plura ejus lego, eo admiror magis. Remitto igitur cum gratiis has chartas, quarum de singulis partibus judicium ferre, nobis neque legationis negotia, neque operum quædam à nobis inchoata permittunt. Rectè fecit Vincentius Fabricius quod vir doctissimus veris laudibus ornavit doctissimum Senatorem. Exiguus noster, vir bonus eruditusque, nodum in scirpo quærit, non metuenda metuens. Nam si Novi Fœderis auctoritati non obstant tot quæ olim deprehensæ sunt & quotidie deprehenduntur discrepantes scripturæ, quid mali facit qui in Veteris Fœderis libris sive ex Orientalioribus Judæis sive ex interpretibus antiquis aliquas fuisse prætereas in quas inciderunt Masoretæ, sedulò observat & verecundè docet? Hellenistarum idioma quod attinet, egregia sunt & magnam Hebraismi peritiam testantia observat Bochartus.

tus. Sanè Hieronymus cùm in Apostolis barbarismos notat, cùm ab Aquila non voces tantum Hebræas, sed & vocum origines ait redditas, nonne idē significat quod Tremellius, quod Scaliger, quod Casaubonus, quod is, qui multa ex eo illustravit, Drusius? Ergo hic quoque μέτρον ἄριστον. Viros illos magnos duos qui tanto inter se fragore colliduntur, si potestis, sistite; si id obtineri nequit, refrigerate eos, ne nimius impetus judicationis veritati obster.

Τὸ γὰρ μηδὲν ἄγαν, ἄγαν μετρίως.

18. Ianuarii, c l o I o c x l.

CXXXVII. Rothomag.

V. A. CLAUDIO SARRAVIO,
Senatori Parisiensi & ad ius dicen-
dum in Senatu Rothomagensi
durante ejus interdicto, à
Rege delegato.

Vir Nobilissime & Amplissime,

Mitto Librum nostrum de veritate Religionis Christianæ, additis testimoniis; partum doloris quondam mei, nunc apud Deum monumentum gratiarum actionis. Tecum semper fecerim plurimi primum esse

X s

volu,

vólui, cui hoc munus offerrem, cum precibus ut si quid sit, inter tot negotia properanti servire rei Christianæ, minus exacte dictum, de eo ut monear, emendaturus in editione secutura. v. Martii cld io cxl.

Sequentes duas Epistolas extra ordinem ipsis debitum hîc collocamus, quia seriùs Obere jam panè absoluto nobis fuère suggesta: cum aliàs prior Opus inchoare, altera paulo post medium choro misceri debuisset.

CLXXXVIII.

*Ad BENIAMINVM MAVRERIVM,
illustrem Legatum Regis Gallie.*

Illustris Domine, dum tempus aucupor, quo ad vos transcurram, præstiturus id, quod in me receperam nuper, effluere dies sentio, aliisque super alia ingruentibus negotiis, quorum cumulum auxit longa mea ab hac urbe nuper absentia, spem quoque ipsam, propediem vos videndi, magis magisque absumi. Quare tædere me cœpit tam incertæ procrastinationis. Et, quanquam præsens præsentē atque etiam conscio, si id daretur, prince

cipe ingeniorum Heinſio, rectius exponere potuiſſem omnia conſilii mei momenta, meaſque cogitationes cum veſtris conferendo, ex iiſdem concentum aliquem extruere; tamen committendum mihi non exiſtimavi, ut mea mora tibi aliquod detraheret interuſurium temporis, cujus quam maxime ſervandi cauſſâ omnis hæc inſtituebatur deliberatio. Malim ergo, cum alterum neceſſe eſſet, minus ſolvere, quam diutius debere. Literis igitur commiſi id, quod ſermone potius peragendum fuit: quanquam etſi, quod peccaverint literæ, id poterit aliquando ſermone emēdari. Erit quidem res ſollicite excuſanda, tibi, viro tanto ac tali, conſilium aliquod dare; præſertim in monſtranda ſtudiorum ratione: ſed hunc mihi labore tua auctoritas condonabit; cui non obedire gravius ſit crimen, quam obediendo interdum aliquid aberrare. In hac ergo conſultatione tria ego conſidero: Ætatem tuam, Vir ampliſſime, deinde munus, poſtremo occupationes. Quibus longa ſuperſunt vitæ ſpatia, qui negotiorum ipſi ſunt arbitri, qui privatae vitæ ſolacium atque ornamentum

tum

tum duntaxat quærunt à literis ; hos amœno ambitu per omnia disciplina-
rum vireta suspensio gradu deduci , ni-
hil prohibet. Tua, jam provecta ætas,
& in magna dignitate tempus sæpe sub
domino, arctiore gyro includunt dili-
gentiæ tuæ cursus , jubentque te com-
pendia potius itinerum, quam amœna
sectari. Sapienter itaque feceris, si sæpe
in mentem revoces , Legatum te esse,
coque dirigas omnem studiorum tuo-
rum rationem ; usus potius literis,
quam fruiturus. Quare , cum Philo-
sophia omnis divisa sit in Contempla-
tivam & Activam ; hanc præcipue cu-
rare debes , illam non ultra , quam ut
huic ancilletur. Commune utrique
instrumentum est Logica , à qua pro-
inde initium fieri ratio imperat. Hanc
nolim te petere ex ipso Aristotele ; es-
set enim id prolixius , & passim multa
occurrunt nullius aut modicæ frugis.
Sufficiet , si compendium aliquod le-
geris ; quale est Molinæi , aut Crellii :
ita tamen , ut studiorum adjutor , cui
tanto plus est otii , præstantissimum
quemque ejus artis magistrum legat,
& , si quid scitu dignum repererit , id
suo loco meminerit tibi referre. Hoc
modo

modo hora una aut altera multo maioris temporis fructum assignabit. Et hoc ipsum non de Logica tantum, sed de aliis quoq; artibus & scientiis, imo & de libris singulis dictum volo, optimum quemque commentatorem illi percurrendum delega, minutatim qui colligat, tibi acervo ad metienda. Post Logicam Physica sequatur, quā ipsam quoque non opus erit fuisse persequi, Aristotelica vestigia premendo: poterit hic quoque satis utilitatis præbere scriptor aliquis brevis & perspicuus: neque mihi nunc alius succurrit, quem potius commendem, quam Iacchum nostrum. Sicuti autem in Logica præcipui usus sunt figuræ syllogismorum & regulæ topicæ; ita in physicis nihil est præstantius & ad moralem sapientiam conducibilius ea parte, quæ animæ nostræ naturam functionesq; persequitur. Quare has partes non perfunctorie, sed exactiore, quam cæteras, diligentia tibi pertractandas censeo. Post Physica auctor essem tibi, ut Metaphysica quoque, hoc est, primam philosophiam, delibares, cujus gustum tibi aliquem præbere potest Timplerus, libro non admodum prolixo
 aur

aut obscuro. Sed vereor, ne nimis liberalis erogator sim tui temporis. Ad activam ergo philosophiam veniamus, cujus pars prior est moralis, altera civilis: utramque siquidem non gustare vis, sed haurire penitus, ipse tibi summus docendi artifex Aristoteles legendus erit. Inter Ethica, quæ ipsius nomine circumferuntur, optima sunt Nicomachia. Politicorum unum opus extat. Ad hos libros quicquid scripserunt eruditissimi interpretes, id summatim tibi referet tuus agnoscens. Sed præcipue in Ethicis notanda sunt Sectarum discrimina: quid senserit Pythagoras, quid severa porticus, quid vetus aut nova Academia, quid hortulus Epicuri. His enim ignoratis, magna nobis in veterum libris oboritur caligo, & utilitas perit. Ne autem tædium pariat unius Aristotelis nimis exacta & sollicita lectitatio; poterunt interferi interdum libellialiquot breves, usus maximi, nec modicæ voluptatis. Tales erunt primum, qui per aphorismos de moribus scripserunt: ut auctor Ecclesiastici & libri Sapientiæ; qui inter Apocryphos cōparent: Theognis, Phocylides: tum qui

qui aureum carmen scripsit, quod Pythagoræ dicitur, & Enchiridion Epicteti. Ad hos duos libellos, sanè exiguos & veteribus laudatos, multa eximia adferre poterit, si quis legerit, ad aureum quidem carmen, Hieroclem; Epicteti autem fusiores interpretem Arrianum. Plane autem omit- tendus non est divinus Theophrastus; qui solus nobis exstat in eo docendi genere, quod veteres Characteristici- con vocabant; nisi eodem referre lu- beat poemata moralia, qualia sunt Eu- ripidis Tragœdiæ selectiores, Comæ- diæ Terentii, & Horatii Sermones. In quibus scriptis aliud notant adole- scentes, aliud viri mirantur. Illis pla- cet linguæ puritas ac nitor; hi vitam moresque hominum ibi velut in spe- culo intuentur. Hæc Ethices condi- menta nisi sufficerent, adderem officia Ciceronis; librum non suo pretio ha- bitum, ideo quod omnium manibus teritur. Epistolas quoque Senecæ, & Tragœdias ejusdem nominis, & ex Plutarchi libellis optimos & brevissi- mos. Simili modo politicis quoque Aristotelis, adjungam aliquot fru- ctuosæ brevitatis; cujusmodi sunt Eclogæ

Eclogæ Polybii præstantissimæ *ἡ*
πολιτεῶν, Oratio Mæcenatis ad Augu-
stum, apud Dionem, & Salustii Epi-
stolæ ad Cæsarem. Non alienum sit, ex
Plutarcho addere eorum vitas, qui ci-
vili sapientia pollere sunt crediti; puta
Periclis, Caronis, Gracchorum, De-
mosthenis quoque & Ciceronis. Ma-
gna quoq; utilitas capi posset ex ejus-
dem Ciceronis ad Atticum, & alios
quosdam, Epistolis, si interpretes adsit
Romanæ historiæ, & illorum tempo-
rum gnarus. Nullus enim est liber, qui
rectius monstret rationem, qua aptare
deceat præcepta generalia ad suas hy-
potheses. Rhetorica quoque Aristot-
elis omnino tibi legenda arbitror; sed
alio, quam vulgus censet ordine, post
Ethica & Politica. Vidit enim ille om-
nium scientiarum atque artium con-
summator, ad persuadendi artificium
rivos ex morali ac civili sapientia mol-
liter deducendos. Ut autem præcepto-
rum usus hic quoque appareat, sua-
deam attente legi Orationes quasdam
Demosthenis ac Ciceronis: non fo-
renses, sed quæ Remp. magis spectant:
quales sunt Philippicæ utriusque; il-
lius Olynthiacæ, hujus pro lege Ma-
nilia

nilia & contra Agrariam, aliæq; nonnullæ. Hoc spatio peractò, nihil est quod tibi æque commendem atque studium juris; non illius privati, ex quo leguleii & rabulæ victitant; sed gentium ac publici; quam, præstabilem Scientiam Cicero vocans, consistere ait infœderibus, pactationibus, conditionibus populorum, regum, nationum, denique bellijure & pacis. Hujus juris principia quomodo ex morali sapientia petenda sint, monstrare poterunt Platonis & Ciceronis de Legibus libri. Sed Platonis summas aliquas legisse suffecerit. Neque pœnitebit, ex Scholasticis Thomam Aquinatem, si non perlegere, saltem inspicere secunda parte secundæ partis libri, quem, summam Theologiæ inscripsit. Præsertim ubi de justitia agit ac de legibus. Usus propius monstrabunt Pandectæ, libro primo atque ultimo; & codex Justinianæus, libro primo & tribus postremis. Nostri temporis Iurisconsulti pauci juris gentium ac publici controversias attigere; eoque magis eminent, qui id fecere, Vasquius, Hotomannus, Gentilis. His ergo disciplinis imbutus bene animus, mirum,

mirum, quos deinde ex Historiarum
lectione fructus sit consequuturus.
Cognitis enim præceptis communi-
bus, atque ipso genere Quæstionum;
facillimum est exempla suis sedibus
collocare, siue ad hoc memoria suffi-
ciat, seu brevis annotationis subsi-
dium desideret. Historiarum autem
lectioni omnino præmittenda est uni-
versalis quædam tum orbis terrarum,
tum temporum omnium delineatio,
& qui res præcipuas brevius pertra-
ctarunt: quales sunt Iustinus, Florus,
& Livii summator. Cæterum in le-
gendis Historiis malim te ductum ani-
mi, quam anxias leges sequi. Nullæ
sunt, quæ non magnas habeant utili-
tates; & melius hærent, quæ libenter
legimus. In universum tamen, non
incipere ab antiquissimis, sed ab his,
quæ nostris temporibus nostræque
notitiæ propius cohærent, ac paula-
tim deinde in remotiora eniti, magis è
re arbitror. In Romana historia obli-
viscendum non est, plus ferme frugis
è Græcis auctoribus, quam è Roma-
nis hauriri: quia mores omnes ritus-
que publicos exteri diligentius obser-
vant, traduntque. Sed de his collo-
quendi

quendi occasio nobis non deerit, rectiusque hoc filum abrumpam, quam ut, nimis operose studia tua figurando, in ipsa studia peccem; quibus nihil fas est decedere, nisi quod Regis Christianissimi & nostræ Reip. negotiis datur. Deus te, Illustrissime Domine, utriusque gentis bono, incolumem diu servet; &, ut generoso proposito tuo prosperi adsint successus, duo tibi præstet bonæ mentis auxilia, firmam valetudinem, & constantem fortunam. Roterodami, XII. Maii. CIOIOCXV.

CLXXXIX. *Lutetiam.*

V. A. GVLIELMO LVSSONIO,
Curia Monetaria Præsidi Primario.

Cum postremo ad te scriberem, Vir Illustris, nondum acceperam eas quas ad me XII. Sextilis die scripsisti: ex quibus cum discam quanta cum diligentia cures ne quid mihi de eo quod de liberalitate regia mihi reliquum est pereat, satis intelligo neque Regi neque tibi satis dignas me gratias agere posse. Et sane ita his temporibus obsepti sunt aditus ad beneficiorum regalium rem consequendam.

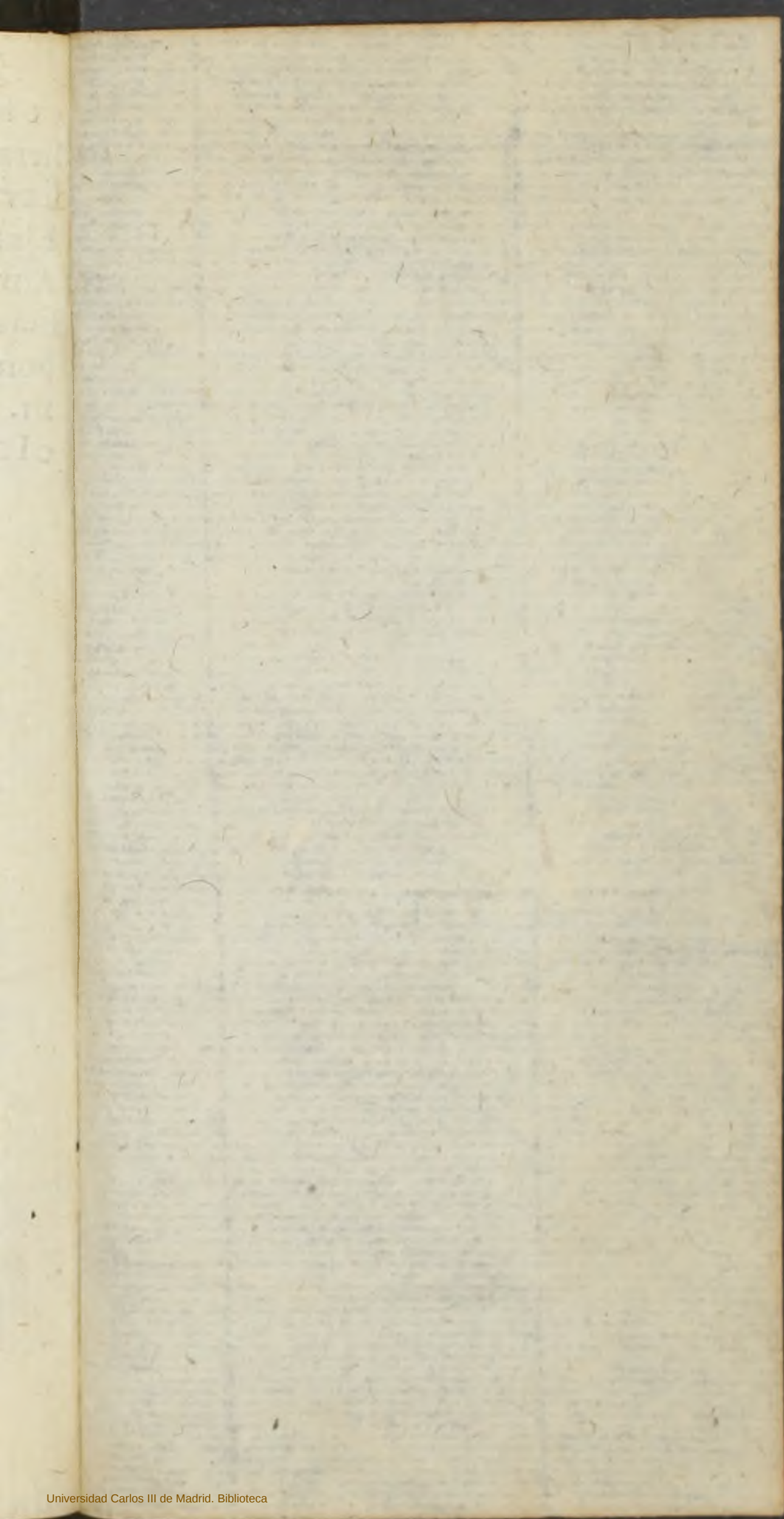
ut

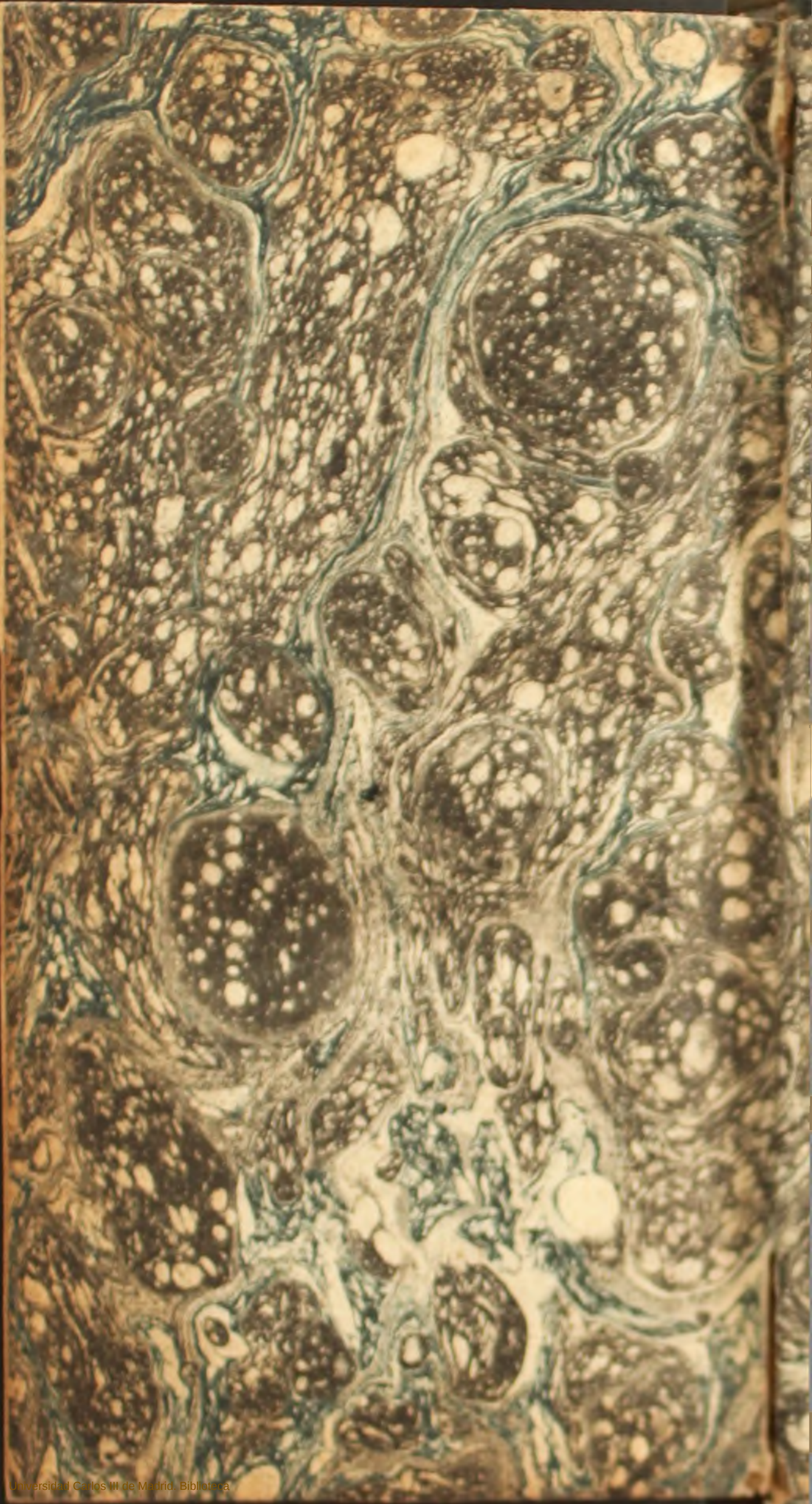
ut sicut manupretium materiam sæpe
superat, ita quæ impendenda est ad tot
moras eluctandas opera, plus sæpe sit
ipsa liberalitate. Satis multa magna-
que in Gallia accepi ut ejus oblivisci
nunquam debeam, & si quid ad ejus
gloriam ac commoda promovenda
meæ sit copix, id omittere sit nefas.
Nunc quando neque mei præsentis
opera qua uteretur his quidem tem-
poribus, idonea Galliæ judicata est.
neque patria tam recte valet ut mihi
honestam apud se vitam possit conce-
dere, unum scilicet superest, alium
quærere qui mihi imperet, cuique soli
ego sim posthac obnoxius & qui po-
testatis sunt meæ. Nam quod jus no-
strum de fidei commissis tradidit, cui
per se capere non licet, eum nec per
interpositam personam capere debe-
re, recte ni fallor huc aptem: atque
hoc *κέκρυται*. Buticularium ad ærarii
curam processisse gaudeo. Visus enim
mihi est semper humanus & multum
ab illo diversus qui ut Poetis cantatus
draco ipso vultus sui truculentia om-
nes ab Hisperidum malis appetendis
absterrebat. Ego de rebus meis certi
nihil dum constitui. Dux erit is qui
ex

HVG. GROT. EP. AD GALL. 501
ex summis calamitatibus antehac li-
beravit : ipsiusque gloriæ qua possum
servientem, ipsi fidentem non spernet.
Ejusdem paternæ curæ te quoque, Vir
Amplissime, commendo, & vitæ tibi
suavitatem precor dignam ista animi
bonitate. Dochinshudæ ad Albim,
xi. Septembris novi Calend. anni
cIo Io cxxxii.

F I N I S.

1

EPISTOLÆ
AD
GALLOS.

1104